

új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

A két cserefa Tamási Áron sírja fölött Farkaslakán

Kívánhat-é ember többet,
derékaljnak szülőföldet
s két cserefa tömött árnyát
szemfedőnek.

Kányádi Sándor: Tamási Áron sírjára (Részlet)

MOLNÁR-VERESS PÁL *lelkész*
az Egyháztanács lelkesi elnöke
523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Mobil: +46-70-602 29 68
E-mail: tggparokia@gmail.com

EGYHÁZI TISZTSÉGVISELŐK

Dr. SEBESTYÉN GÁBOR
a Stockholmi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács világi elnöke
országos főfelügyelő
126 47 HÄGERSTEN Fastlagsvägen 42/1
Tel: +46-8-184 172 Mobil: +46-73-966 04 75
E-mail: gabor.sebestyen@yahoo.com

HERCZEGHNÉ Dr. JUHÁSZ EDIT
az Uppsalai Gyülekezet megbízott felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
a főfelügyelő helyettese, országos főgondnok
740 22 BÄLINGE Åkerby 219
Mobil: +46-73-772 68 25
E-mail: hunszkita@gmail.com

TÓTH ILDIKÓ
a Sölvesborgi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
tiszteltbéli országos főjegyző
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlg 4 H
Tel: +46-456-140 37 Mobil: +46-73-025 40 14
E-mail: tothildiko41@gmail.com

KEDVEK VERONIKA
stockholmi presbiter, országos jegyző,
hivatalból részt vesz az Egyháztanács ülésein
151 33 SÖDERTÄLJE Doktor Martingatan 6 B
Mobil: +46-73-555 41 36
E-mail: verakedvek@gmail.com

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN
a Malmöi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A
Tel: +46-40-267 638
E-mail: p.palhazi@gmail.com

Íj. VASZI ÁRPÁD
a Helsingborgi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
254 49 HELSINGBORG Jaktfälgatan 62
Mobil: +46-76-008 08 76
E-mail: avaszi@yahoo.se

KOVÁCS ANDREA
központi pénztáros
260 50 BILLESOLM Ivarsgatan 6
Tel: +46-42-284 584 Mobil: +46-70-644 02 49
E-mail: ak@andrearekredovisning.se

DEÁK GYÖRGY
a Borási Gyülekezet felügyelője
507 54 BRÄMHULT Jutegatan 11
Tel: +46-33-230 307
E-mail: deak.gyuri@hotmail.com

FEKETE JENŐ
az Eskilstunai Gyülekezet felügyelője
633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: +46-16-120 039 Mobil: +46-70-920 33 72
E-mail: jeno.fekete43@gmail.com

JORDÁKY BÉLA
a Göteborgi Gyülekezet felügyelője
428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: +46-31-795 25 02 Mobil: +46-70-562 31 08
E-mail: bela.jordaky@telia.com

SÁRKÁNY SÁNDOR
a Halmstadi Gyülekezet felügyelője
312 40 GENEVAD Lillgatan 2
Mobil: +46-70-972 46 78
E-mail: sandorsarkany@yahoo.com

GAAL ANDRÁS
a Jönköpingsi Gyülekezet felügyelője
tiszteltbéli országos főgondnok
567 31 VÄGGERYD Smedbygatan 21
Tel: +46-393-161 69
E-mail: gaal.andras@telia.com

SOÓS ERZSÉBET
a Ljungbyi Gyülekezet felügyelője
341 31 LJUNGBY Tegelbruksgatan 6
Tel: +46-372-848 35 Mobil: +46-72-518 48 35
zsoka125@hotmail.com

LINDBERG BRUSTKERN KATALIN
a Västeråsai Gyülekezet felügyelője
724 70 VÄSTERÅS Lövhagsgatan 7
Mobil: +46-73-673 59 58
E-mail: csisszancs@freemail.hu

PÉTER CSABA
a Växjöi Gyülekezet felügyelője
a Szeretetszolgálat országos megbízottja
352 55 VÄXJÖ Raskens väg 51
Mobil: +46-70-454 51 21
E-mail: csaba.peter@hotmail.com

Egy festmény margójára

A honfoglalás 1000. évfordulójára készülve a magyar állam pályázatot hirdetett a vármegyék, városok számára, amelynek témája olyan helyi történelmi nevezetesség, kimagasló esemény, amely az utókor számára fönnmaradó művészi értékkel bír. Torda-Aranyos vármegye, illetve Torda város vezetősége is részt kívánt venni ezen a versenyen. Megvizsgálva a lehetőségeket, 1894 őszén arra jutottak, hogy „bármiképpen lapozgatjuk is a történelem könyvét, az indítványunkban megjelölt eseménynél kiválóbbra – mint a mely a lelkiismereti szabadság deklarálása – utalni nem tudunk”.

A városi tanács a választott téma történelmi körülményei és hiteles forrásai iránt érdeklődött, megkeresték a kolozsvári unitárius püspökséget és az egyházi képviselőtanácsot, hogy a megfestendő történelmi eseménnyel kapcsolatos adatokat küldjék el nekik. 1894 novemberében meg is érkeznek a kért adatok. Ezt követően a tordai képviselőtestület 1500 Ft költségvetést határoz meg a terv kivitelezésére.

Nagy kérdés volt, hogy kit bízzanak meg e nagy lélegzetvételű festmény elkészítésével. A budapesti Képzőművészeti Társulattól kértek tanácsot, mely az akkor 32 esztendő, neves festőművészt, Kriesch Aladárt ajánlotta. Kriesch ugyan nem erdélyi származású (Budán született), de rokonai éltek Kolozsváron és Tövisen. Egy rokoni látogatás alkalmával a tövisi családtagok elvitték őt diódi birtokukra. A festőnek annyira megtetszett a nyugodt környezet, hogy az ottani csűrben rendezte be műhelyét. Itt készült el később a tordaiak által megrendelt festmény is.

Kriesch Tordára utazik, hogy tanulmányozza a helyszínt, meglátogatja a piaci, impozáns gótikus templomot, falsíkját látva pedig arra gondolt, hogy nem táblaképet, hanem freskót festene, de a megrendelőket nem tudta erről meggyőzni.

A festmény vázlata 1895 tavaszán készült el, amit a városházán bemutatott. A kép elnyerte a közönség és a megrendelők tetszését. Ezután Tordán és Kolozsváron modellek, történelmi díszletek után néz. Kolozsváron korabeli öltözeteket varrat, és még a városi szegényházba is ellátogat, ahol talál egy „jó arcú” öreget. A vázlatot a Képzőművészeti Tanácsnak is bemutatják, majd Kriesch Diódra megy, hogy elkészítse a festményt. Nem volt könnyű dolga, hiszen Dávid Ferencről nem maradt fenn semmilyen történelmi, hiteles ábrázolás.

Másfél évtizeddel a mű elkészülte után a festő írásba foglalta a képen látható történelmi jelenetet: „Az unitárius vallásnak első papját s egyben mártírját is – Dávid Ferencet – látjuk a kép közepén. Balra tőle, emelkedettebb trónszéken a fejedelem, mellette a két unokaöccse: Báthory István (a fejedelemtől balra) és Báthory Kristóf (jobbra). Mögötte áll az olasz Blandrata György, a fejedelemnek meghitt tanácsadója. Sokat hányatott ember, aki legutóbb Lengyelországból került az erdélyi udvarhoz, és az unitáriusokéhoz hasonló tanokat hozott magával külföldről. Báthory István és Csáky kancellár mögött állnak a szász rendek. Dávid Ferenc mögött balra Csáky Mihály, a kancellár, aki nem vett nagyon részt a vallásos dolgokban, jobbról Heltai Gáspár, amint a Bibliát forgatja, s egy másik papnak mintegy igazolja Dávid Ferenc mondását. Előbbre a padsorok között egy katolikus barát, aki megdöbben a hallottakon és Méliusz Péter debreceni prédikátor, aki szintén bizonyos kétkedéssel fogadja a szónokló szavait. Mögötte, a templom kórusa alatt a székely rendek, fönn a kórusban az asszonyok, elől pedig a padok között egynéhány magyar rend, kiknek nevei nem fontosak.”

A kép magán viseli a XIX. század végének festészeti sajátosságait, Kriesch a barokkos fény-árnyék hatásra alapozva jeleníti meg témáját. Az 1896-os budapesti kiállításon kiváló helyezést kapott a mű. 1896 tavaszán mutatták be az akkoriban épült budapesti új Múcsarnok első termében. Tordára a kép csak 1898-ban érkezik meg. 1920-ban Gyallay Domokos így ír róla: „...a kép a városháza közgyűlési termét díszítené – ha állandóan le nem volna függönyözve. De igen bölcsen lefüggönyözték, mert a pipafüst pusztulással fenyegette.”

A második világháború után a festmény átkerült a tordai hajdani fejedelmi házba, a mai városi történelmi múzeumba. 1979-ben, Dávid Ferenc halálának 400. évfordulóján restaurálták, ma is ott áll a tizenkét négyzetméteres festmény.

Mátéfi Tímea unitárius lelkész

(Elhangzott a sepsiszentgyörgyi unitárius templomban 2013. január 12-én)

Kőrösfői Kriesch Aladár festménye a tordai hajdani fejedelmi házban, a mai városi történelmi múzeumban

A VALLÁSSZABADSÁG KIKIÁLTÁSÁNAK 450. ÉVFORDULÓJÁRA

Az idén emlékezünk meg az Európában elsőként törvényre emelt vallásszabadság 450. évfordulójáról. Mint ismeretes, korát jó néhány évszázaddal megelőzve a Tordán tartott erdélyi országgyűlés (dieta) 1568. január 6–13. között törvénybe foglalta a négy keresztény egyház jogegyenlőségét és szabad vallásgyakorlását. A négy elfogadott egyház, avagy „religio recepta” a következők voltak: római katolikus, lutheránus (evangélikus), kálvinista (református), és a reformáció legfrissebb hajtása, az unitárius. A törvény korlátai egyikének tartják hogy nem vette be az elfogadott egyházak közé az ortodox felekezetet, hanem a megtűrt egyházak közé, „religio tolerata” közé sorolta azt. Viszont figyelembe kell venni azt, hogy az ortodox vallású román lakosság még számbeli kisebbségben volt Erdélyben, valamint azt, hogy érvényben volt az 1052-ben történt egyházszakadás, amikor a római katolikus és az ortodox egyház kölcsönösen egyházi átokkal (anatéma) sújtotta egymást. A három reformált egyház viszont a római katolikusból, annak reformálni akaró szándékából alakult ki.

1568-ban a Tordán tartott dieta kimondta hogy :

- a. A prédikátorok az evangélium hirdetését saját értelmezésük szerint tegyék;
- b. Minden gyülekezet olyan prédikátort válasszon, akinek a tanítása tagjainak legjobban tetszik;
- c. Semmilyen egyházi főhatóság (a törvény szerint „szuperintendens” – a püspököknek megfelelő egyházi előljáró a reformált egyházaknál), sem mások nem fenyegethetik, nem bántalmazhatják a prédikátorokat vagy másokat hitük miatt – mert a hit Isten ajándéka.

Tehát a törvény a felekezetekhez való tartozás eldöntésének jogát a gyülekezetekre bízta és nem az egyénre. Az egyénnek viszont jogában állt gyülekezetet változtatni.

Ezzel a törvénnyel kiegészül az addig már régen elfogadott erdélyi társadalmi berendezkedés, a három nemzet uniója, az „Unio trium nationum”, amely kimondta a három erdélyi szabad nemzet véd- és dacszövetségét. Ezt a törvényt

a Budai Nagy Antal vezette felkelés leverése után hozták, ugyancsak Tordán tartott országgyűlésen, 1438-ban. A három szabad nemzet: a magyar, a székely és a szász nemzet (universitas saxorum).

Ez a két törvény Erdély alkotmányának is tekinthető, hiszen biztosítja a három szabad nemzet rendfenntartó és egymást segítő egyezségét, valamint a négy keresztény vallás jogegyenlőségét és szabad vallásgyakorlását. Röviden: három nemzet, négy vallás szabadsága! Ez a két törvény olyan alapokra helyezte az erdélyi társadalmat, amely kisebb-nagyobb zavargások ellenére kiállta a történelem próbáját és fennmaradt 1867-ig.

A reformáció indulópontjának tartott 1517. október 31. és a vallásszabadság kikiáltása között csak 50 év és két hónap telt el. Ezalatt a történelmileg rövid idő alatt a reformáció törekvései megmozgatták Európa országait és viszonylag gyors ütemben jelentek meg egymás után a reformáció különböző hajtásai. Időrendi sorrendben: a lutheránus (evangélikus), a kálvinista (református) és végül Erdélyben az unitárius.

Amíg a Mohács előtti Magyarországon a reformáció tanai teljes elutasítással találkoztak, sőt hirdetőit eretneknek nyilvánították és máglyahalállal büntették az 1523-ban és 1525-ben Budán tartott országgyűlési határozatok értelmében, addig ezek az új tanok mégis lassan de biztosan elterjedtek. A reformáció tanait nem csak a könyvnyomtatás elterjedése segítette, hanem a társadalmi és történelmi viszonyok alakulása is, amikor a magyar társadalom minden rétege a reménytelenség állapotába jutott.

Már a Dózsa György vezette parasztháború és annak leverése 1514-ben nagyon magrázta és gyengítette a magyar társadalmat és végül a „Mohácsi-vész” 1526-ban az addig egységes ország feldarabolásának kezdetét jelentette. Végül az Oszmán-Török Birodalom, Szulejmán szultán (Nagy Szolimán) vezetésével elfoglalta az ország középső részét Buda várával együtt 1541-ben. Ekkor Magyarország három részre szakadt:

1. A nyugati keskeny sáv és a Felvidék északi része mint Királyi Magyarország Habsburg fennhatóság alá került;
2. A középső rész a Török Birodalom része lett a budai pasa vezérletével;
3. A keleti rész a Partiummal (nem a történelmi Erdélyhez tartozó „részekkel”) mint Erdélyi Nagyfejedelemség (Transylvania) a Török Birodalom fennhatósága alá került, megőrizve igen széles körű önállóságát.

Hosszas diplomáciai tevékenység eredményeként az önállóságot a következő egyezmények garantálták: török megszálló csapatok nem állomásoztak Erdély területén, Erdély megtartotta szabad fejedelmválasztási- és törvényhozási jogát, megtartotta addig hozott törvényeit és törvénykezési jogát, saját haderőt és rendfenntartó erőket hozhatott létre, megtarthatták keresztény hitüket, szabadon kereskedhetett,

stb. Ezzel szemben a maga korában szokatlanul alacsony adót kellett fizetnie a Magas Portának és nem volt szabad önálló külpolitikát folytatnia, csak török beleegyezéssel.

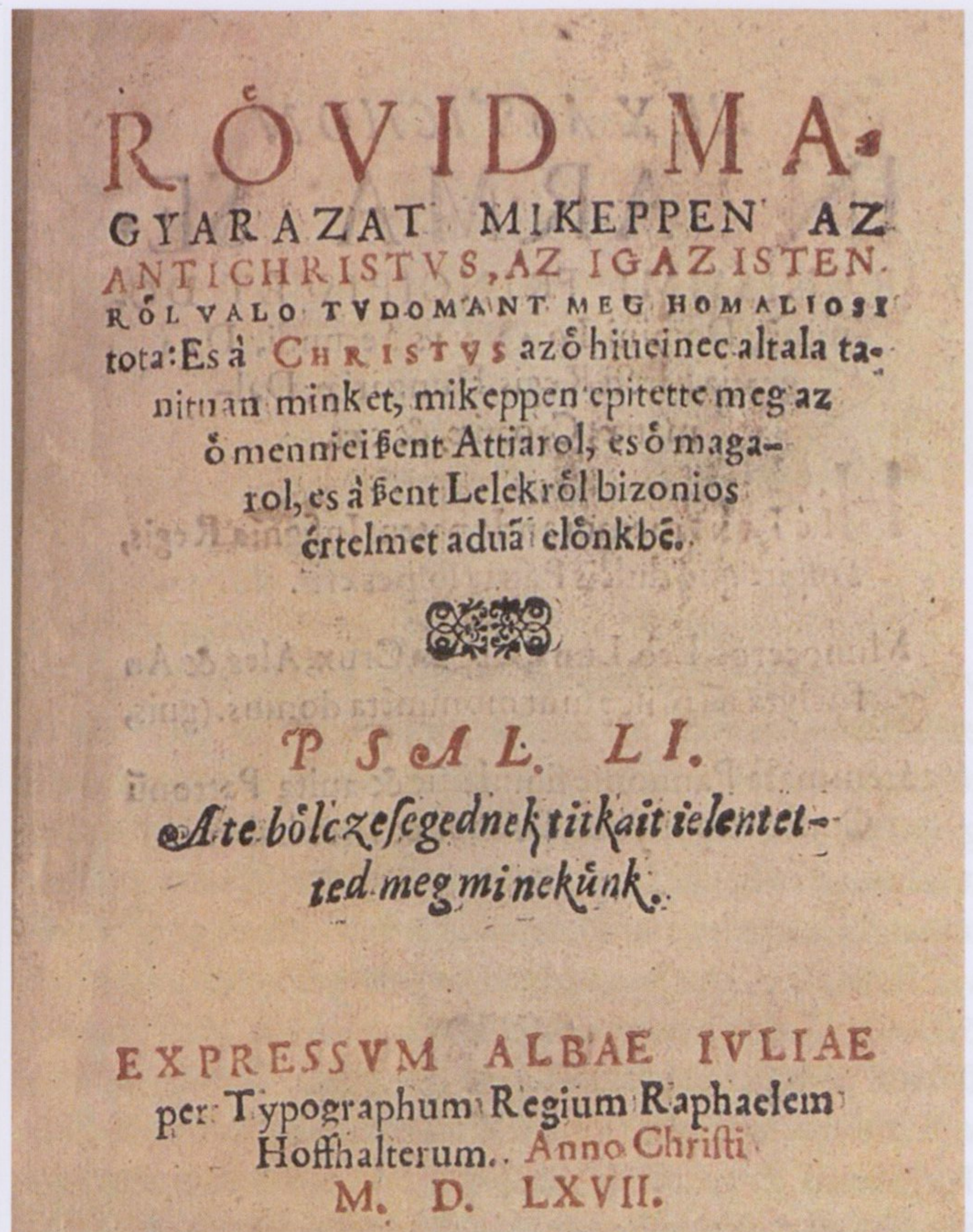
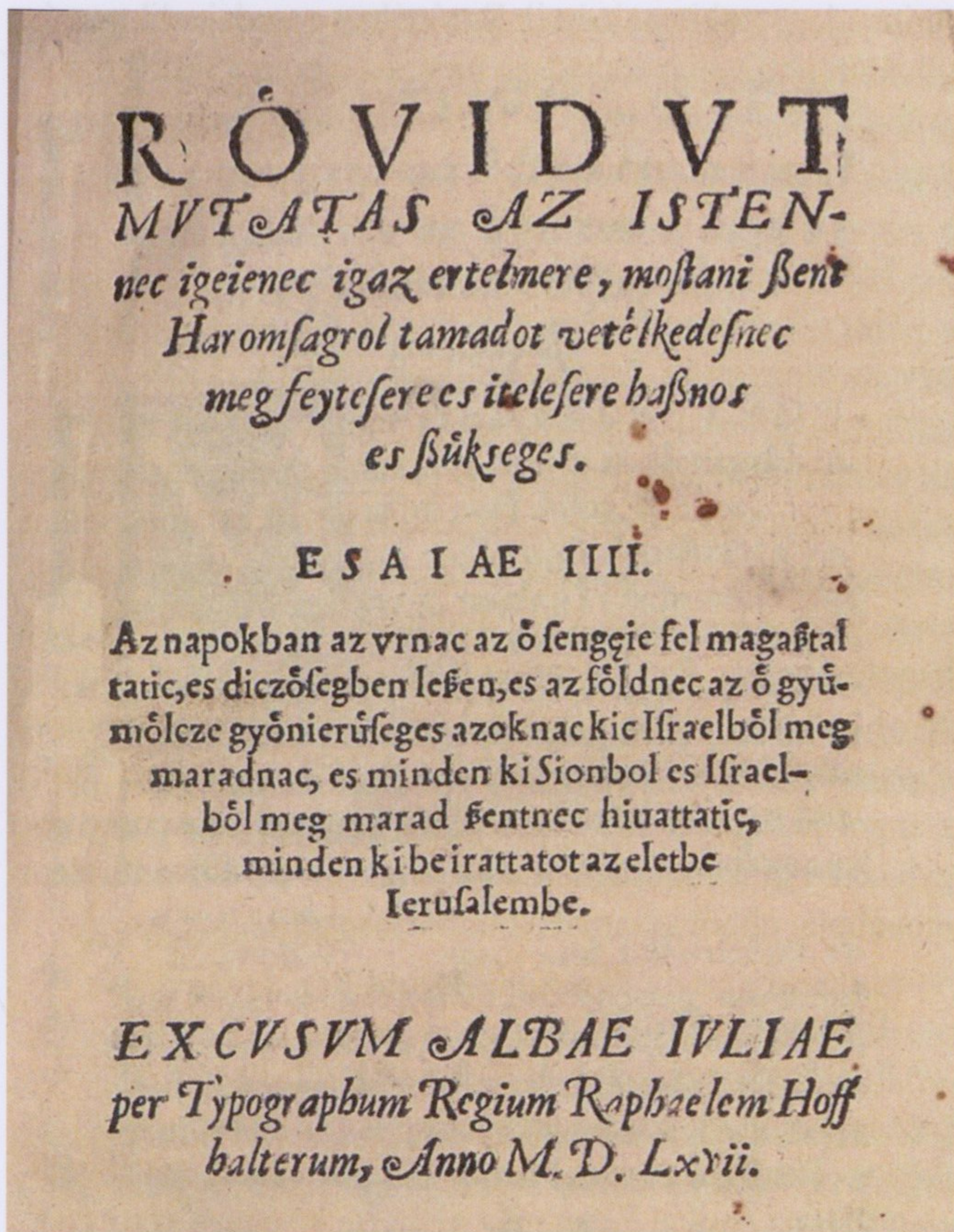
Így az erdélyi fejedelemség, mint gyakorlatilag független állam, távol Nyugat-Európától, viszonylag rendezett körülmények között foglalkozhatott a hitbéli kérdésekkel. Ebben nagy szerepe volt az első – reformációra hajlamos – fejedelmének, János Zsigmondnak, aki uralkodása utolsó éveiben személyesen is részt vett a hitvitákban. Először a lutheránus-evangélikus vallást ismerték el 1557-ben az ugyancsak Tordán tartott országgyűlésen, miután a szász nemzetség már 1546-ban egységesen felvette a lutheránus vallást Johannes Honterus hittérítő munkássága eredményeként. Ezután a református vallást ismerték el egyenjogúnak a lutheránussal és a római katolikussal 1564-ben, ugyancsak Tordán. Végül az 1568. január 6–13. között Tordán tartott erdélyi diéta elismerte negyedikként a Dávid Ferenc alapította unitárius vallást.

Az új vallás, az unitárius, kezdetben nagy népszerűségnek örvendett Erdély lakossága körében, a lakosság nagy része a szászok kivételével unitárius lett, nemkevéssé azért, mert a fejedelem János Zsigmond is unitárius lett. Ő a világtörténelem egyetlen unitárius uralkodója volt. Dávid Ferencet udvari prédikátornak nevezte ki, akit egyúttal az új vallás első püspökének tekint az egyháztörténelem. Ezzel az országgyűléssel lezárul az erdélyi magyar reformáció, mert János Zsigmond utóda, Báthory István rekatolizációs kísérlete első lépéseként leállított minden további hitújítást. Az addig elfogadott egyházakat tekintjük „magyar történelmi egyházaknak”.

Az Unitárius Egyház tehát Erdélyben született, születési dátumának az 1568-as tordai országgyűlést tartja az egyháztörténelem. Egyetlen püspöksége és teológiai fakultása ma is Kolozsváron működik. Alapítója, Dávid Ferenc Kolozsváron született, 1510-ben. Apja Helter Dávid szász csizmadiamester, anyja kolozsvári magyar nő volt. Gyulafehérvári tanulmányai után hat évig külföldön, Wittenbergben és az Odera-menti Frankfurtban tanult, ezalatt közvetlen tájékozódást szerzett a reformáció mozgalmáról. Visszatérése után először Besztercén lett iskolaigazgató, majd választás útján elfoglalta Kolozsvár főlelkészi állását. Magáévá tette a lutheri, majd a kálvini reformációt, és végül eljutott a saját értelmezése szerinti unitárius vallás tételeinek a megállapításához. Hitvitákat tartott, és ezekben egyik fő ellenfele a református Méliusz Juhász Péter volt. Tanulmányai alatt nevét kezdetben Franciscus Davidusra latinosította, majd később megállapodott a magyar Dávid Ferenc névhasználat mellett.

Műveit vagy latinul, vagy magyarul írta. Fő művei, amelyekben az unitárius vallás alaptételeit fogalmazta meg, a következők:

- „Rövid útmutatás ...”
- „Rövid magyarázat ...”
- „Méliusz Péter tanainak megcáfolása”

A Rövid magyarázat és a Rövid útmutatás első kiadásából egy- egy példány a stockholmi Királyi Könyvtárban is megtalálható, összekötve egy kötetbe Méliusz Juhász Péter hitvitáival (disputacio). Úgy tudjuk, hogy a Rövid útmutatásból csak négy példány maradt fenn: egy a kolozsvári Egyetemi Könyvtárban, egy töredékes példány a marosvásárhelyi Teleki tékában, egy a budapesti Széchenyi könyvtárban, és egy pedig Stockholmban.

János Zsigmond halála után (mindössze 31 évet élt), Báthory István rekatolizációs kampányában igen sok bírálat érte Dávid Ferencet, alaptalan vádakkal illették, míg végül mint törvénytelen hitújítót életfogytiglani várfogságra ítélték 1579. június 2-án a Gyulafehérváron tartott diétán, és Déva várába zárták. Hitvallásának megtartása mellett 1579. november 15-én meghalt. Halálának körülményei és temetési helye ismeretlen.

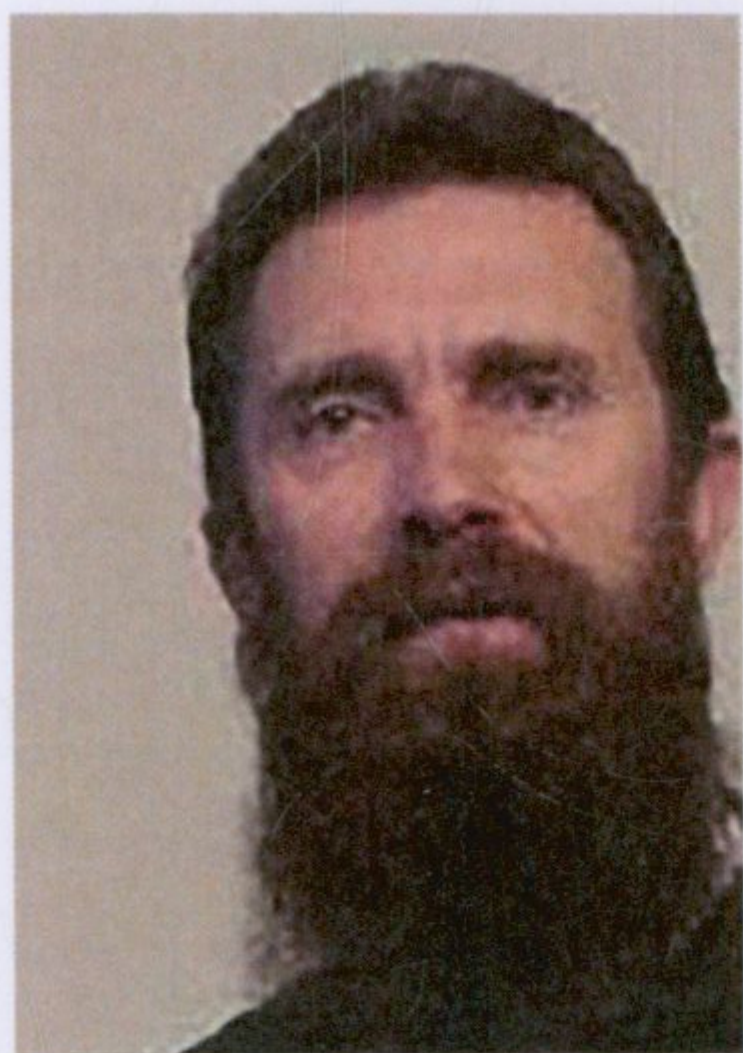
A vallásszabadság kikiáltása minden korlátai ellenére, korát jóval megelőzve, korszakalkotó, előremutató példakép minden európai nemzet számára. Hozzáteve az akkor már több mint száz éve érvényben levő „három nemzet unióját”, nyugodtan állíthatjuk, hogy a középkori Európa legmodernebb, legdemokratikusabb alapokon álló állama a gyakorlatilag független Erdélyország volt. Példáját csak lassan, hosszú vallásháborúk sokaságának tanulságait levonva követték az európai nemzetek, míg az általános vallásszabadságot sok ország csak a 19. század közepén fogadta el.

A vallásszabadság kikiáltásának évfordulójáról rendszeresen megemlékeznek elsősorban az Unitárius Egyház keretei között, hiszen a tordai országgyűlés egyúttal az Unitárius Egyház születési dátuma is. Nagyszabású országos megemlékezések a Millennium megünneplésekor voltak 1896-ban. Ennek kapcsán rendelte meg Torda nemes városa Körösfői Kriesch Aladár festőművéstől azt a festményt, amely azóta a vallásszabadság kikiáltásának jelképévé vált. A festmény azóta is Torda város tulajdona, és az ottani városi múzeumban van kiállítva.

A vallásszabadság kikiáltásának 450. évfordulója alkalmából idén januárban Kolozsváron és Tordán egy rendezvénysorozatra került sor. A megemlékezések fő színhelye a tordai római katolikus templom volt, ahol annak idején a híres országgyűlést tartották. Az ünnepségek záróakkordjaként egy szimbolikus szobrot avattak fel a római katolikus templom előtti téren. Nem sokkal később a Magyar Országgyűlés a vallásszabadság napjává nyilvánította január 13-át.

Mint Torda szülöttének, de mint a legtöbb erdélyi magyarnak is, számomra a vallási tolerancia és az ökumenikus világszemlélet a lehető legtermésesebb dolog volt és mindmáig az is maradt. Ez a világszemlélet nem megoszt, hanem összetart, nem választ el, hanem összeköt. Ezért az 1568-as tordai országgyűlésnek üzenete ma is hatványozottan érvényes: nemzeti összetartozásunk egyik legfontosabb pillére az ökumenikus világnézet és a nemzet fogalmában való gondolkodás!

Dr. Sebestyén Gábor

Dr. Buzogány Dezső

1568 - MÍTOSZ VAGY VALÓSÁG?

Isten ígéje nem a légüres térben szól, hanem ebben a világban. Ezzel is irányítani akarja Ő az eseményeket. Ha ezeket megismerjük, az ige földi útját ismerjük meg. Minél többet ismerünk meg belőlük, annál inkább erősödik meggyőződésünk, hogy az Ő gondviselése alatt élünk. Az ember túlságosan is hajlamos elfelejteni a múltat. Minden elfelejtett eseménnyel egy apró darabkáját felejtjük el az Ő gondviselésének is. Az események végeredményben ebben az összefüggésben nyernek értelmet és magyarázatot. Ezeket feltárni pedig az egyháztörténelem feladata. És még mondja valaki, hogy az egyháztörténelem nem teológiai diszciplína. Történelmi tényekről és adatokról lesz alább szó, amelyek figyelmünket a mindennapok történéseire irányítják, és ha én nem is említem minduntalan, ti azért minden esemény mögé lássátok oda a történelemformáló erőt, amit egyszerűen és röviden, egyetlen szóval ígének nevezünk.

1568 – mítosz vagy valóság? Ha a kérdést egyetlen tömönlatban kellene megválaszolni, akkor az nagyon hasonlítana a bölcs rabbi válaszához, amelyet két perlekedőnek adott: neked is igazad van, meg neked is, vagyis: mítosz is és valóság is. Mítosz, mert sokan ez alapján jelentik ki, hogy lám, lám, Erdély az emberi jogok terén évszázadokkal megelőzte Európát. Akik ezt kommunikálják, jó diplomáciai érzékkel a dátumot hozzákapcsolják a reformáció egyik felekezetének a hivatalos megszületéséhez, tehát azt sejtetik, hogy a vallásszabadság valójában elválaszthatatlanul összefonó ezzel a felekezettel, szinte természetesen ered belőle, s a világon már-már ez a felekezet a legelső zászlóvivője az emberi jogoknak. Alább azt fogjuk meglátni, hogy ez a kommunikáció teljesen hamis: nem indokolt Erdélyben az 1568. esztendőt a vallásszabadság egyedüli és egyetlen évének tekinteni.

A kérdés felvetése tehát részben a 450. évforduló miatt időszzerű, részben azért, mert igencsak magára vonta a közmédia figyelmét az az eseménysor, amely a magyarországi és az európai parlament épületében zajlott le néhány hónappal ezelőtt. A magyar unitárius egyház január 23-án Brüsszelben, február 20-án pedig Budapesten kérte a két parlamentet, hogy 2018-at nyilvánítsák a vallásszabadság évének, január 13-át pedig a vallásszabadság napjának, szó

szerint: „legyen kiemelt érték Európában a tordai ediktum és nyilvánítsák a vallásszabadság napjává január 13-át!” Alább azt fogjuk meglátni, hogy a vallásszabadság esztendejét jó tíz évvel korábbra tehetjük.

Tolerancia Európában

Nézzük meg röviden először az európai toleranciát, hogy meglegyen az összehasonlítási alapunk. 1555-ben az augsburgi vallásbéke igen sajátos megoldást talált a felmerült vallási kérdések rendezésére: minden ország, tartomány, szabad város választhatott a két vallás közül, tehát egyetlen kormányzati egységen belül csak az egyik egyház működhetett, vagy a katolikus, vagy a lutheránus; a másik megtűrt állapotba került. Ez minden volt csak vallási türelem nem, bár az akkori helyzetre kétségkívül valamiféle megoldást mégiscsak kínált. (Száz esztendőnek kellett elteltie, amíg az angol parlament 1653-ban végre kimondta a keresztyén egyházak egyenjogúságát, de ez sem volt a vallási türelem netovábbja: ebből kizárták az unitáriusokat.)

Tolerancia Erdélyben

Erdélyben egészen más volt a helyzet. Itt már több évszázada együtt élt a magyar, a székely és a szász nemzet, és a közös élettér megosztása bizonyosfokú toleranciát feltételezett. Ezt az etnikai képet még színezte az egyre szaporodó román népesség. A társadalmi együttélés terén, a reformáció századában, másfajta rétegződés is megjelent: a reformáció eredményeként több felekezet is született. A nemzetiségi együttélés mellett valamilyen formában ezt is rendezni kellett, amit jó néhány országgyűlés meg is tett. És mert az országgyűlést akkor az ország nemessége alkotta, és a törvényeket valójában ők hozták, szerepük e tekintetben jelentős mértékben felértékelődött.

A nemesség és a reformáció

A reformáció terjedésének két alapvető külső, emberi tényezője volt: a prédikátorok és a nemesség. A prédikátorok hirdették az ígét, a nemesek pedig megteremtették számukra a misszió lehetőségét. Ami a toleranciát illeti, az alábbi tételt állítom fel: Erdélyben a 16. századi vallási tolerancia megteremtője a nemesség. Tehát meghatározó, szinte kulcsfontosságú szereplője volt a reformátori tanok elterjedésének. De nem úgy, ahogyan hosszú ideig gondoltuk, vagyis a „cuius regio, eius religio” („akié a birtok, azé a vallás”) elvének következetes alkalmazásával. A reformátori tanokat felváltalt főurak legfeljebb példájukkal jártak jobbagyaik előtt, de ritkán kényszerítették őket az új tanok elfogadására.

A reformáció nagy vívmánya ugyanis az volt, hogy a helyi vallási közösség, a gyülekezet, amolyan önálló jogi személylé lett, ami akkor azt jelentette, hogy szabadon dönthetett egyházi kérdésekben, a lelkész megválasztása és elbocsátása ügyében. Erre neki az országgyűlés adott jogot. Ez a demokratikus gyakorlat pedig akkor értékelődik fel, ha meggondoljuk, hogy társadalmunknak azidő tájt eléggé

hangsúlyos feudális, vagy más néven rendi szerkezete volt. A mából visszatekintve erre a jelenségre, szinte hajlamosak vagyunk úgy fogalmazni, hogy a feudális társadalom álló levegőjét ezzel friss és üde demokratikus fuvallat kavarta fel. A reformátorok számára tehát nem azért volt fontos a főurak megtérítése, mert egyetlen főúr áttérése számos potenciális egyháztagot jelentett, hanem inkább azért, mert a főúr megtérése esetén birtoka biztonságos missziós területté vált. A 16. században a nemesi birtokok 40–45%-a 16 főúri család kezében volt, míg a fennmaradt 55–60% fölött több mint 1200 kis és középnemes osztozott. A Báthori családnak csak az egyik ága több mint 4000 jobbággyal rendelkezett. Azzal, hogy a főúri és a nemesi rend a reformáció pártjára állt, és oltalmat nyújtott a prédikátoroknak, illetve a reformált közösségeknek, patrónusi, magyarul védelmezői és pártfogói feladatokat látott el, amely a következő században teljesedik ki és lesz egyre meghatározóbbá.

Az országgyűlés

A főuraknak a reformációhoz való viszonyulását az országgyűlési végzésekben lehet lemérni. Amíg kezdetben az országgyűléseken határozottan elfordultak az egyházi reformok gondolatától, sőt szigorúan ellenezték azt, addig később a leghatározottabb támogatóivá váltak. Alább azt fogjuk nyomon követni, hogyan alakul a nemesség hozzáállása a vallási megújuláshoz, a hirdetett ige prése alatt. Röviden így foglalhatjuk össze ezt az utat: a tagadástól az elfogadásig és a támogatásig.

Tagadás

1523-ban a budai országgyűlés 54. cikke „nyilvános eretnekeknek és Szűz Mária ellenségeinek” mondja Luther követőit. Ezeket, pártfogóikkal együtt fő- és jószágvesztésre ítéli. A határozaton még súlyosbított a következő esztendőben összehívott pesti gyűlés, mondván, hogy az ilyenek máglyahalált érdemelnek. Az 1525-ben megnyílt rákosi diéta rendeleteinek a 4. cikkelyében kimondotta: „A Lutheránusokat gyökerestől irtsák ki az országból. Ezért szabadon fogják el és égessék meg őket az egyházi és világi hatóságok egyaránt, bárhol is találják rájuk”. Mindez azonban nem jelentette azt, hogy e törvényeket következetesen alkalmazták. Különböző nem is emelkedett jogerőre, mert a főrendi párt megtagadta hozzájárulását.

Elfogadás

A helyzet viszont rövidesen megváltozott. Ennek halvány jelei már 1545–1556 között jelentkeztek. Ebben az időszakban több országgyűlés is tudomásul vette a reformált egyházak létezését: 1545 Torda, 1548 Torda, 1551 Marosvásárhely, 1552 Torda. A hangulat oldódik, az elutasítás szigorú valamelyest enyhül. 1553-ban már némi engedékenységet is tapasztalhatunk. Ennek igazi jelentőségét csak akkor tudjuk igazán értékelni, ha figyelembe vesszük, hogy 1551–1556 között a Habsburg elfoglalja Erdélyt és elkezdődik az

ellenreformáció első korszaka. Az 1553-ban hozott országgyűlési végzés tehát az első jel arra nézve, hogy a rendek nem korlátozó, hanem megengedő határozatot hoztak vallási kérdésben, és engedélyezték a megújult egyházak lelkészeinek a működését. Ez a határozat egy év múlva kiegészült. Medgyesen. 1554. június 10-én a karok és rendek csak azzal a feltétellel engedélyezik az új hitvallású lelkészek szolgálátát, ha egymást elszenvedik, és sem lelkész sem gyülekezet tag a másik felet tiszteletlen szavakkal vagy rágalommal nem illeti és nem bántalmazza.

Támogatás

A tolerancia kérdésében az igazi áttörést 1556 jelentette. Lezárul az 1551–56 közötti megszállás és ellenreformáció időszaka, az ország felszabadul és a törvényhozásban elindul az a folyamat, amely megtermi a vallási türelem első gyümölcsét. Ha tehát mindenképpen jubileumi évszámok után vadászunk, akkor inkább az 1557. év az, amikor Erdélyben először deklarálják a vallásszabadságot. Tehát a múlt évben lett volna 460 esztendeje.

Ha elolvassuk ezt a határozatot nem sokban különbözik a „legendás” 1568. évitől. Az 1557. június 1–10 között ugyancsak Tordán összeült országgyűlés ugyanis ezt mondja szó szerint:

Mivel pedig mi és felséges urunk a honatyák sürgető kérésére kegyesen megegyeztünk, hogy bárki azt a hitet vallja, amelyiket akarja, új vagy régi szertartásokkal együtt, engedélyt adván ugyanakkor arra is, hogy a hit dolgában szabad legyen mindkét félnek saját döntése szerint intézkedni, anélkül azonban, hogy ezzel bárkit is megsértenének.

Ebbe a pázmába állnak be később is, és ennek szellemében születnek a többi diéták határozatai is: 1563 júniusában az istentiszteleti rend kérdését rendezik, kimondván, hogy ahol a két felekezet egy templomot használ, az egyik lelkész köteles megvárni, amíg a másik befejezi az istentiszteletet, és nem zavarhatja meg őt. 1564-ben pedig ezt határozzák: ezután szabad legyen akár a kolozsvári, akár a szebeni egyházak vallását és tantételeit vallani, oly módon, hogy egyetlen város, vár vagy falu lelképásztora se kényszeríthessen senkit a kolozsvári egyház vallására és tantételei elfogadására, hanem szabad legyen annak a városnak, várnak vagy falunak bármelyik vallást elfogadni, vagy a saját hitvallásának megfelelő lelképásztort tartani, a hitével nem egyező lelkészt pedig elutasítani; [...] Ha pedig valaki átáll és részesedni kíván akár a szebeni, akár a kolozsvári egyház úrvacsorájában, az illető egyház lelkészéhez úrvacsoravétel végett mindenféle akadályoztatás és zaklatás nélkül megtehesse, vagy ha a szebeni egyház tagságából a kolozsvári egyház tagságába kívánna átállni, azt minden támadás, fenyegetés vagy kinevetés nélkül megtehesse.

Ez után következik az 1568. évi tordai országgyűlés sokat emlegetett határozata, amely semmi újat nem hoz az előbbiekhöz képest, csupán csak törvénybe foglalja az eddig kialakult protestáns felekezetek egyenjogúságát, a reformáció legutolsó hajtására, az unitarizmusra nézve.

Urunk őfelsége miképpen ennek előtte való gyűlésiben országával közönségesen a religio dolgáról végezett, azonképpen mostan és ez jelenvaló gyűlésében azont erősíti, tudniillik, hogy midőn helyükön az prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék, kiki az ő érdeme szerint, és a község ha venni akarja, jó, ha nem pedig, senki kényszerítéssel ne kényszerítse, az ő lelke azon meg nem nyugodván, de oly prédikátort tarthasson, akinek tanítása őnekie tetszik. Ezért pedig senki a szuperintendensek közül, se egyeben a religioért senkitől, az elébbeni constitutiók szerint, és nem engedtetik ez senkinek, hogy senkit fogsággal, avagy helyből való priválással fenyegetsen a tanításért, mert a hit Istennek ajándéka, ez hallásból leszen, mely hallás Istennek Igéje által vagyon.

Mire tanít meg minket ez a három, lényegét nézve azonos országgyűlési rendelet? Arra, hogyha Erdélyben a reformációnak valamiféle új hajtása születik, és ennek kellő támogatottsága van az országgyűlésben, akkor megszületik a felekezet törvényes működését szavatoló határozat, vagyis az új egyház recepta religiová válik. Ezt láttuk 1557-ben, amikor a lutheránus egyház kapott működési engedélyt, 1564-ben, amikor a református egyház került be az országgyűlési végzésbe, és végül 1568-ban, amikor ugyanezt tették az unitárius egyházzal is. A folyamat csak azért zárult le, mert az 1571 utáni történelmi korszakban Báthori István fejedelem betiltja a további újításokat, következésképpen nem jöhet létre többé új egyház, tehát nincs szükség engedélyező országgyűlési határozatra.

Összegzésképpen elmondhatjuk, hogy 1557-ben, 1564-ben és 1568-ban az erdélyi rendek igen fontos lépést tettek

előre a vallásszabadság terén, de még igen távol álltak a teljes vallási toleranciától, mert ami egyesek számára a vallásos gyakorlat engedélyezése volt, az másoknak mégiscsak korlátozás lett (a római katolikusoknak, anabaptistáknak, szombatosoknak). Persze, a 16. századon nem lehet számon kérni a 21. század vallási türelmét. Az egyéni szabadságjogok világából hajlamosak vagyunk a szó mai jelentéstartalmát visszavetíteni erre a korra, és azt mondani, hogy Erdély évszázadokkal megelőzte Európát a személyi szabadságjogok törvényi szavatolása tekintetében. Ez így egyáltalán nem igaz, mert a korabeli társadalomban, a rendi jogok megerősödésének korszakában, a vallási szabadság csak közöségnek járt, annak, amelyik elegendő támogatót tudott felsorakoztatni egyháza mögött az országgyűlésben. A vallási türelem tehát nem személyhez kötött, hanem közösségi jog volt, és nem magától értetődő módon működött valamennyi vallási közösség esetében.

Erdély tehát a vallási tolerancia szempontjából nem tündérkert vagy elíziumi mező, és a legkevésbé sem ama bizonyos idillikus bibliai kép helyszíne, ahol az oroszán békésen együtt legel a kecskegidával. Itt a vallási toleranciának sokkal több köze van a reálpolitikához, mint a Bibliához és a hitbeli meggyőződéshez; és semmi köze nincs a ma divatos személyi szabadságjogokhoz. A türelmet tehát, nem egy esetben, a társadalmi és a politikai kényszerhelyzet szülte. Olyan is volt. De azért legyünk büszkék, mert Európa többi részéhez képest, eleink azért mégiscsak külön megoldást találtak a vallási kérdések megoldására, mint bárki más. Csírájában mégiscsak ott volt a későbbi törvénybe iktatott igazi vallásszabadság.

UNITÁRIUSOK CSÍKSOMLYÓRÓL

Újfent pontosítani kívánta az unitárius egyház a csíksomlyói búcsú eredetével kapcsolatban rendszeresen felbukkanó feljegyzéseket. A felekezet azzal kapcsolatban foglalt állást, hogy a legenda szerint az első búcsújárást 1567-ben tartották, abban az évben, amikor János Zsigmond erdélyi fejedelem fegyverrel akarta a katolikus székelyeket az unitárius vallás felvételére kényszeríteni.

A kitalált történet fenntarthatatlansága számtalanszor nyert már bizonyítást. A jelzett esztendőben Erdély első fejedelmének ugyanis nem volt ilyen jellegű hadjárata, az unitárius felekezet intézményesüléséről pedig nem lehet beszélni 1568 előtt, ahogyan arról sem, hogy János Zsigmond ekkortájt a Dávid Ferenc által alapított egyház tagja lett volna. Mégis azt tapasztalni, hogy a Csíksomlyó felé haladó zarándokvonatokkal párhuzamosan üti fel fejét a hamisnak tartott legenda. Az unitáriusok leszögezik: a csíksomlyói búcsú felbecsülhetetlen értékét nem növeli egy hamis történethez való kapcsolása, így nyomatékosan kéri a testvéregyházaktól, a világi és egyházi előljáróktól, a különböző intézmények tagjaitól, valamint a sajtó képviselőitől, hogy álljanak el János Zsigmond és az unitárius felekezet történelmileg megalapozatlan bemutatásától. „Bízunk abban, hogy a történelmi tényekre alapozva, a Szentírás és az előttünk álló ünnep tanítását szem előtt tartva imádkozhatunk együtt nemzetünk, hazánk és felekezeteink épüléséért. Isten áldása legyen a csíksomlyói búcsú minden résztvevőjén és minden békét és egyetértést kérő ember életén!”

Az unitáriusok emlékeztetnek arra is, hogy idén ünnepeljük a 450. évfordulóját annak, hogy 1568-ban Tordán az erdélyi rendek olyan törvényt fogadtak el, amely szellemiségében évszázadokkal megelőzte az európai közgondolkodást, megteremtve azt az egyedi lehetőséget, hogy a különböző felekezetek békében éljenek egymás mellett.

A Kolozsváron megjelenő Krónika c. lapból tallózva

Reformáció és vallásszabadság Magyarországon és Svédországban a 16–17. században – Szimpózium

Idén április 20-án Magyarország Stockholmi Nagykövetsége a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösséggel és a Svéd Egyház Oscars Gyülekezetével karöltve Reformáció és vallásszabadság Magyarországon és Svédországban a 16–17. században címmel svéd és angol nyelvű szimpóziumot hirdetett Stockholmban, elsősorban a téma iránt érdeklődő svéd nyelvű ill. angolul értő közönség számára. Amint a meghívóban szerepelt: Magyarországot és Svédországot összeköti a reformáció jelentősége, amely különböző körülmények között más-hogyan fejtette ki hatását a két ország történelmében. Az 500 évvel ezelőtt született lutheri tézisek kiemelkedő jelentőségűek voltak mindkét ország fejlődésében. A szimpózium a 16–17. század történelmi és vallási-felekezeti változásaihoz adott betekintést svéd és magyar vonatkozásokkal. A magyar történelemből bemutatta az 1568-as tordai országgyűlés által elfogadott szabad vallásgyakorlásról szóló törvény korszakalkotó jelentőségét, ami a négy bevett felekezetre (római katólikus, evangélikus, református és unitárius) vallási toleranciáról rendelkezett. Ezzel a döntéssel a magyar államiság folytonosságát jelentő Erdélyi Fejedelemség a vallási türelem ritka példája volt a vallásháborúk Európájában. A svéd vonatkozások tekintetében a szimpózium bemutatta a reformáció és a vallási jogok változásának folyamatát a svédek 16–17. századi történelmében, valamint a protestantizmus jelentőségét a svéd államiság megerősítésében.

Müller Adrien nagykövet üdvözlő szavai után Sebestyén Gábor, egyházi közösségünk országos főfelügyelője történelmi összefoglalót adott a korról, kitekintéssel az azt követő évszázadokra. Otfried Czaika az oslói Norvég Teológiai Főiskola tanára a Reformáció és vallásszabadság Közép-Európában és Svédországban a 16. században

címmel tartotta meg előadását, majd a Budapestről érkezett Zászkaliczky Márton, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének előadója Reformáció és szabadság a 16. századi Magyarországon címmel, Kármán Gábor pedig, a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének előadója Erdély a 17. századi protestáns szövetségben címmel értekezett. Végezetül Molnár-Veress Pál, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lelkésze a Magyar protestantizmus Svédországban címmel a magyarnyelvű lelkigondozás kezdeteiről, majd a hivatalosan 1957-ben megalakult gyülekezetekről, azoknak jelenéről és elképzelt jövőjéről szólt. Zárszót Hans Rhodin udvari káplán, az Oscars Gyülekezet lelkésze mondott. A szimpóziummal egyidőben bemutatásra került a Soli Deo Gloria – Reformáció Magyarországon című utazó kiállítás 17 nagyméretű pannóból álló anyaga.

PARTIN ELISE, aki született 2017. december 18-án Malmöben, 2018. június 9-én Malmöben, a Stadion-templomban az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: PARTIN (szül. SZÁSZ) ESZTER, szül: 1986-05-30 (Kézdivásárhely, vallása r.katolikus.), apja neve: PARTIN ERVIN, szül: 1986-05-04 (Sepsiszentgyörgy, vallása református. Keresztszülők: HERSZÉNYI MÓNKA (1995-01-17 Jönköping, protestáns), TÓTH MILÁN (1989-05-10 Pécs, r.katolikus), FRIBERG ÅBERG EMELIE (1987-02-10 Malmö, protestáns), GERGELY ZSOLT (1984-10-16 Sepsiszentgyörgy, református), GERGELY ÉVA (1977-05-30 Kolozsvár, református)

CSALÁDI KRÓNIKA

LESTYÁK LEVENTE aki született 2006. május 4-én Budapesten, Magyarországon, 2018. március 17-én Eskilstunában, a Tomas-templomban /Tomaskyrkan/ az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: LESTYÁK-DÁNIEL (szül. DÁNIEL) ANDREA, született 1985. január 30-án, Budapesten, Magyarországon, vallása: római katolikus; Apja neve: LESTYÁK ISTVÁN, született: 1978. december 1-én, Vácott, Magyarországon, vallása: római katolikus; Keresztszülők: MOLNÁR-VERESS PÁL (1950-12-16, Marosvásárhely, vall. evangélikus); SZILÁGYI ZOLTÁN (1988-02-14, Kőhalmon, vall. református)

„Egész úton hazafelé azon gondolkodám...”

Lestyák Levente gondolatai közvetlenül konfirmációja után

„A konfirmálásra szinte nem is találok szavakat. Valahogy úgy éreztem hogy a tudomány beleszállt a fejembe. Némi gyakorlással és piszkálással sikerült megjegyeznem a tudományt. Valami varázslatos volt, hogy végre felnőtté váltam és egyben meg lettem konfirmálva. A szívem lüktetett az izgalomtól. Azt mondtam hogy nem izgulok, de mégis azt tettem. Mindenki boldog volt és én is boldog voltam. A mamámék nagyon büszkék voltak rám, és el ne felejtsem barátaimat, Imolát és Bogit, ők is nagyon-nagyon jók voltak, szóval mindenki büszke volt ránk. Barátaim is nagyon izgultak, de nagyon ügyesek voltak ők is. Az varázslatos, hogy sokan eljöttek és szeretettel megnézték a mi konfirmálásunkat. És még Pali bácsinak is megköszönöm hogy tanított, és Enikőnek hogy támogatott minket és biztatott.

A keresztkedésem is egy nagyon csodálatos dolog volt. A megkeresztelésemet én akartam, és a mamámék támogattak. Ahogy megkeresztelt Pali bácsi, beléptem a keresztény hitvallás kapuján, és mindenki ott volt, és szeretettel végig nézték. Örültem is hogy egy csoportba tartozom, vagyis egy közösségbe, és hogy Pali bácsi és Zoltán, akik mindketten lelkészek, keresztfiuknak fogadtak. Minden olyan csodálatos volt.”

Lestyák Levente felvette a keresztséget és hitét megvallva konfirmált

Rokonok, hozzátartozók és gyülekezeti tagok a konfirmációi ünnepély után, háttérben a Tolken-tóval (Szilágyi Enikő felvétele)

KONFIRMÁLTAK 2018-BAN

...Felvétettek a Magyar Református Egyház úrvacsorával élő felnőtt tagjainak sorába. Midőn ennek bizonyosságul ezt az emléklapot áldáskívánatokkal kiadjuk, kérjük a mindenható Istent, hogy őrizzen meg titeket a Maga dicsőségére, keresztény anyaszentegyházunk, egész nemzetünk javára és áldozatkész szolgálatára. (Idézet a Konfirmációi emléklapról)

Egri Imola – Salo, Finnország

Lestyák Levente – Eskilstuna, Svédország

Faragó Boglárka – Lund, Svédország

Ráksi Lajos

„– IMÁDKOZZON CSAK A PAP, AZ A DOLGA!”

PAPOK ÉS PRESBITEREK – MUNKATÁRSOK VAGY VETÉLYTÁRSOK?

Így az elején még a témafelvezetéshez kapcsolódva, nem kezdek komoly teológiai fejtegetésbe, hanem hadd kezdjem egy humoros kis szösszenettel, amit már jó ideje olvastam a világhálón. A szerző ismeretlen, de mondanivalója nagyon is aktuális.

A TÖKÉLETES LELKÉSZ

Egy számítógépes felmérés kimutatta, hogy a tökéletes lelkész pontosan 18 percet prédikál. A bűnt elítéli, de azt senkiben fel nem ismeri. Naponta reggel hattól éjfélig dolgozik, de a telefont hajnali ötkor is szívesen felveszi. Ellátja a templomi teendőket, villanyt szerel, kertészkedik, és szépen takarít.

Hetente 20.000.Ft.-ot keres, jól öltözködik, értékes könyveket vesz és a kocsija sem utolsó. Minden héten 15.000.Ft.-ot oszt szét a szegények között. Emellett 28 éves, de 30 éves lelképásztori gyakorlattal rendelkezik.

Nagyon szereti a fiatalokat és minden idejét az idősekkel tölti.

A tökéletes lelkész mindig mosolyog, mert odaadó munkájához az erőt a kitűnő humorérzékéből meríti. Naponta 15, a gyülekezethez tartozó családot, ugyanennyi kórházban fekvő beteget és magányos gyülekezeti tagot látogat meg. Minden idejét az egyháztól elhidegült hívek pásztoralásával tölti, és mindig az irodában van, ha keresik.

Nehéz mindenkinek a kedvére lenni, sőt szinte lehetetlen. Így van ez a papoknál is, akik bármit tesznek, valakiknek biztosan nem felel meg.

- Ugyanis ha a szokottnál 10 perccel hosszabban prédikál akkor bőbeszédű,
- ha hangosabban prédikál, akkor ordibál,
- ha normálisan beszél, akkor az ember nem ért semmit,
- ha saját autója van, akkor világiás beállítottságú,
- ha viszont nincs autója, akkor nem halad a korrall,
- ha az egyházközség tagjait látogatja, akkor szimatol,
- ha családokat látogat, akkor nem törődik a családjával,
- ha otthon van, akkor miért nem látogat családokat
- ha a pénzről beszél, akkor pénzsóvár,
- ha a templom javára gyűjt, akkor kihúzza az emberek zsebéből a pénzt,
- ha nem rendez ünnepséget, akkor semmi sem történik,
- ha ünnepséget szervez, akkor nem tud nyugton maradni,
- ha az istentiszteletet pontosan kezdi, akkor siet az órája,
- ha később kezd valamit, akkor feltartja a híveket,
- ha a templomot renováltatja, akkor feleslegesen szórja a pénzt,
- ha nem építkezik, akkor hagy mindent tönkremenni,
- ha fiatal, akkor nincs tapasztalata,
- ha idős, akkor mikor megy már nyugdíjba,
- ha meghal, akkor nincs aki pótolja.

Lehet, hogy van, aki már ismerte az idézett szöveget és meg is mosolyogjuk azt. Nem is ez a lényeg. Hanem az, hogy sokszor valóban ilyen – vagy mondjam így: túlzott – elvárásaink vannak a *lelképásztorokkal* szemben, egyházunk pedig sok tekintetben lelkészközpontú, túlzottan is. És legyünk őszinték, a fent idézett szöveget megírhatnánk – lehet valaki már meg is tette –, a presbiterekkel kapcsolatban is.

Hiszen a lelkészek is ugyanígy, sokszor – hadd mondjam így – nem feltétlenül kellő bizalommal, szeretettel, vagy éppen nem mindig egyenrangú partnerként tekintenek *presbiter* testvéreikre. Pedig, ha mindannyian valóban maguké-
vá tennék az egyetemes papság gondolatát, akkor ez nem is lenne kérdés: a kölcsönös tisztelet, a bizalom, a munkatársi viszony, és még sorolhatnánk.

Mindezek helyett sajnos egyre többet hallani kiégett, alkoholizmusban sínylődő, elvált, magányos, vagy éppen öngyilkosságba menekülő lelkészekről. Igaz, hogy a segítő szakmákban gyakoribb a kiégett veszélye, de ennek sokszor éppen a társak, a segítő, az elismertség hiánya, vagy a „túlzott tenni akarás, magamra figyelés nélkül” hozzáállás az okozója.

A presbiterek megítélésében, vagy a hozzájuk való viszonyulásban is sokszor figyelhetünk meg torzulásokat. Először is: a presbiteri tiszt már nem annyira megbecsült, elismert vagy fontos a társadalomban, mint volt annakelőtte.

ANEKDOTA szerint az egyik lelkész kérdezi a másikat, hogy: „nálatok hogy megy a presbiterválasztás? Hogy választjátok, fogjátok a presbitereket?” Mire a másik: „Lasszóval”...

Igen, valóban nem tapossák le egymást a jelöltek (pedig az aratnivaló sok...).

Nehéz munkatársakra találni a szolgálatban, és ez sokszor a lelkészek hibája is valamilyen szinten. Hadd mondjak példákat is: ha nem tudok a presbiterre tanítványtársként, szolgatársként, munkatársként tekinteni, aki ugyanúgy mint én az egyetemes papság részese és letéteményese, ha csak szavazógépként, munkaerőként, bábuként, esetenként ha anyagi helyzete olyan, akkor fejőstehénként tekintek rá, akkor ne csodálkozzunk azon, ha sűrűlódások vannak, az emberek nem akarnak presbiteriséget vállalni, vagy nincsenek segítőink, partnereink... Pedig még az egyházi törvényben is az áll, hogy a lelkészi és a presbiteri tisztség egyenrangú.

Éppen ezért úgy gondolom, nem árt – de témánk szempontjából is fontosnak tartom –, ha mindkét oldal a lelkész és a presbiter is felfrissíti emlékeit, és esküjét, melyet hivatalos szolgálatba lépésekor elmondott. A Magyar Református Egyház Istentiszteleti Rendtartásából (1998) fogom idézni a lelkészek és a presbiterek esküjét. Talán jó újra hallani, újra gondolni, megerősíteni magunkat, vagy éppen egy vonalat húzni: sikerült? nem sikerült? hogyan tovább? Először

A presbiterek esküje/fogadalma

Én N.N. esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök, igaz Isten, hogy presbiteri tisztben, melyre Isten akaratából e gyülekezet elválasztott, a mi Urunk Jézus Krisztusnak hűséges szolgája leszek.

A fennálló egyházi törvényeknek és törvényes rendeleteknek minden teendőimben kész szívvel engedelmeskedem.

A lelkipásztort és egyházunk munkatársait egyházvédő és -építő munkájukban minden erőmből támogatni szent kötelességemnek ismerem.

Ha emberi gyarlóságból akár az egyházi törvények, akár törvényes többségem ellen vétenék, az egyházi fenytéket alázatosan felveszem.

Az általam igaznak ismert református vallást sem félelemből, sem adományért, se más egyéb tekintetért meg nem tagadom.

Beszédemmel, minden munkásságommal, jó példám-mal és egész életemmel Anyaszentegyházunk építésére és Isten országa terjesztésére törekszem, naponként igyekezőm magam is és hívogatóm másokat is követni azt, aki a Fő,

a mi Urunk Jézus Krisztust. Isten engem úgy segítjen. Ámen

Lelkipásztorok esküje/fogadalma

Én N.N. esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök, igaz Isten, hogy lelkészi hivatalomban, amelyre most véglegesen kibocsátatom, a mi Urunk Jézus Krisztus hűséges szolgája leszek. A teljes Szentírást szorgalmasan tanulmányozom, Isten Igéjét egyházunk hitvallása szerint tanítom s alkalmas és alkalmatlan időben tisztán és híven hirdetem. A rám bízott híveket rendszeresen látogatom, a lelkigondozás alkalmain a rám bízott vallomásokat másoknak el nem árulom.

A szent sákramentumokat, úgymint a szent keresztséget és az Úr szent vacsoráját egyházunk rendtartása szerint szolgáltatom ki. A fennálló egyházi törvényeknek és törvényes rendeleteknek minden egyéb teendőimben is kész szívvel engedelmeskedem.

Egyházunk törvényes jogait, szabadságát, függetlenségét fenntartani, védelmezni és fejleszteni szent kötelességemnek ismerem. Egyházi ügyekben az egyedül törvényes egyházi többségem utasításait és rendeleteit fogadom el és teljesítem.

Beszédemmel, tanításommal, mindennemű lelkészi munkásságommal, jó példám-mal és egész életemmel Anyaszentegyházunk építésére és Isten országának terjesztésére igyekszem. Ha emberi gyengeségből, akár az egyházi törvények, akár törvényes többségem ellen valamiben vétenék, az egyházi fenytéket alázatosan felveszem.

Lelkészi hivatalomat fontos ok nélkül el nem hagyom, az általam igaznak ismert református vallást sem félelemből, sem adományért, sem világi gazdagságért, sem más egyéb tekintetért meg nem tagadom. Isten engem úgy segítjen.

És akkor a témáról részletesebben. Hadd essen néhány szó a papi tisztről és a presbiteri tisztről külön-külön. Eddig nem említettem, de természetesen a felhasznált irodalom és források közül a Sola Scriptura elvet figyelembe véve a legfontosabb a Szentírás, Isten Igéje. A felhasznált lókusok, idézett helyek egy szemelvényes listáját a Bibliából mindenki elolvashatja ezen értekezés végén. Előbb azonban hadd osszak meg e témában néhány személyes tapasztalatot.

SAJÁT TAPASZTALATAIM, MEGJEGYZÉSEK

Néhány dolog, amit személyesen eddig tapasztaltam teológiai tanulmányaim és lelkészi szolgálatom idején:

1. Szép szokás, hogy a teológiai hallgatók sátoros ünnepeken (húsvét, pünkösd, karácsony) gyülekezetekben hirdetik az igét. Ez az úgynevezett legáció. A Szilágyságban mind a mai napig vannak viszont olyan gyülekezetek, ahol nem fogadnak női teológus hallgatót.

Más. Nagyvárad mellett szolgáltam helyettesítő lel-

készként, éppen az egyházi tisztújítások idején. Az öreg presbiter bácsi, aki már idejét sem tudta, mióta presbiter, a választásokra készülve kifakadt, hogy mostmár ideje lenne fiatalítani a presbitériumot, neadjisten nőket is kellene jelölni! Mindez nem egy eldugott faluban, hanem Nagyváradtól 12 kilométernyire.

2. Sokszor nem becsülik meg sem a lelkész, sem a presbiterek többletvekenységét, áldozathozatalát. Már egyik sem annyira megbecsült társadalmi pozíció.

3. Olykor maguk a presbiterek vagy a gyülekezeti tagok sem értik vagy akarják érteni elhívásuk fontosságát. – Imádkozzon csak a pap, az a dolga! – mondják egyesek. Sokszor önmagunkat sem tartjuk képesnek, nem akarunk az egyetemes papság tagjai lenni (mint „a hívők” – szokták mondani a baptistákra mifelénk, mintha mi nem lennénk, lehetnénk hívők).

4. Lelkészekre és presbiterekre nézve egyaránt fontos, hogy megbízzanak egymásban, és figyeljenek oda, amikor kihívásokkal szembesülnek, vagy a kiegész veszélyét érzékelik. Az Istennel való kapcsolatot ápolni kell.

5. Sokszor a lelkész és a presbiter mintha nem is munkatársaik, hanem vetélytársaik lennének egymásnak. Ez a viszony viszont állandó feszültségeket szül.

6. Sokan látják úgy, hogy az egyház olyan lett, mint egy szolgáltatást nyújtó szervezet. – Ez a dolga! – szokták mondani (s ennek a szemléletnek bizony köze lehet az állami vagy más, pl. külföldről érkező forrásokból származó finanszírozással kapcsolatos keserű tapasztalatokhoz).

7. Az egyetemes papság megélésére nem vet jó fényt az individualizálódás felé haladó korszak.

8. Az egyetemes papság szerepvállalására azért is volna szükség, mert egyre kevesebb a lelkész. A római katolikus egyházban már jó ideje paphiány van. Erdélyben, ahol eddig nem volt gond a lelkészutánpótlás, éppen az az egyik legsürgetőbb kérdés, hogy miként fogják megoldani az egyre inkább közlő lelkészhiányt. Vannak, akik a gyülekezetek összevonásában, az ún. bokrosításban látják a megoldást, pedig a presbiterek, gyülekezeti tagok nagyobb szerepvállalása ugyanúgy fontos szerepet játszhatna a megoldásban.

AZ EGYETEMES PAPSÁG JELENTŐSÉGE A PRESBITERI SZOLGÁLATBAN

Már rögtön az elején fontos megállapítani, hogy bár jelen értekezés a presbiteri szolgálattal kapcsolatban ismerteti a protestáns egyházakban hangsúlyos egyetemes papság elvét és mibenlétét, mindazonáltal az egyetemes papság minden egyes keresztyén, a keresztségben elhívott egyén életében meg kell, legalább is meg kellene nyilvánuljon. Remélhetőleg e cikk végigolvasása után nem lesz kérdés, miért állítom mindezt.

A keresztség sákramentumában (szentségében) nem csak megszentelődik (Isten szenteli meg, választja ki!) az ember, nem csak Isten kiválasztott gyermekévé válik, hanem egyúttal feladatot is kap, mely felelősséggel is jár. Ezzel a gondolatral rímel az az igehely is, melyet az egyetemes papsággal kapcsolatban gyakran idéznek. Ez így szól: „*Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket.*” (1Pét 2,9)

Mikor egyetemes papságról beszélünk, sokan sokféleképpen értelmezik annak jelentését, ezért először néhány szó magáról a papságról. Az Ószövetségben olvashatunk papi, prófétai és királyi tisztségről és ugyanígy Krisztus személyével, munkásságával kapcsolatban is szoktuk használni ezt a felosztást. Most azonban lássuk a papsággal kapcsolatos tudnivalókat.

Papság az Ószövetségben

A héber nyelvben a pap megnevezésére két kifejezés szolgál:

- *KoMéR* = a pogány papok megnevezése, és a
- *KoHéN* = a JHVH szolgálatában álló papok megnevezése. Az Ószövetségben a *KoHéN* 750-szer fordul elő. Rokon kifejezés a héber *KUN* igével = áldozatot odavinni, odaállni Isten elé.

A Mózes előtti korban Izraelben még nem beszélhetünk szervezett, intézményesített papságról. Rebea például mielőtt ikreket szül, elmegy, hogy megkérdezze az Urat. Áldozatot bármelyik férfi bemutatathatott, mint ahogy erről több helyen is olvashatunk. A pátriárkák korában ez a családfő előjoga volt (1Móz 12,7 v. 31,54). Azonban az idegen népekkel való érintkezés sem maradt hatástalan (1Móz41,45). A kutatók feltételezik, hogy már a törvényadás előtt voltak olyanok, akik hivatásuknak tekintették, hogy a nép nevében Isten elé álljanak. A törvényadás után, azonban szükség volt papságra, melyre Isten a Lévi nemzetségéből származó Áront és fiait rendeli. (2Móz 28,1). A királyság korában a felvirágzó templomi kultusszal együtt tovább szerveződött a papság. Dávid elfoglalja Jeruzsálemet a jebúzeusoktól és fővárossá, majd kultuszközponttá teszi. A 24 papi rend felváltva végzi az egyhetes papi szolgálatot (2Kir 23,5-9). Jósi-

ás reformja (621-ben) a kultuszt a jeruzsálemi templomra központosítja, a kisebb szentélyek papságának fontosságát csökkenti. A hazatérés után a papság 3 részre oszlik:

- közrendű lévíták (Gerson, Mérári és Kehát családjából),
- a papok – Áron fiai és utódai és
- a főpap (KoHén Há-Ro'S). A társadalmi távolság a főpap és a közönséges papság között egyre mélyül.

Teológiai szempontból a papi mivoltot kettős küldetése és a szentség határozza meg. Elsősorban közbenjáró – Isten és ember között, eredetileg karizmatikus személy. Képviseli a népet, amelyik nem viselheti el Isten közvetlen közelségét (2Móz 19,21). Másodsorban a pap egy személyben tanító is: a törvény magyarázója (5Móz 33,10). Isten elkülönít, megszentel a maga számára dolgokat, személyt, népet. A szentség alapja Isten, ő szentel meg! A papok mellett a nép is papi jelleget hordoz (2Móz 19,6). A földi szentség a menygyei képmása. Az ószövetségi időszakban a papságnak igen nagy hatalma volt: a babiloni fogságig (Kr.e. 586–515) ők kenték fel a királyokat, a fogság után a főpap volt a Főtanács elnöke.

Papság az Újszövetségben

Az újszövetségben a *hierateüó*, vagyis papnak lenni kifejezést többször olvashatjuk. A *hiereüsz* lévita papot jelent, de vonatkozhat Krisztusra és a keresztyénekre is. Igaz, hogy Krisztus bírálja a papokat (Lk10,31), de általuk is igazolja tejhatalmát (Mt8,4). Gyakrabban találkozunk az ÚSZ-ben a főpap megnevezéssel, mint hivatallal, vagy a papi arisztokráciával.

Krisztus is megjelenik, mint főpap, szószóló, aki megnyitja az utat Istenhez. (Zsidókhoz írt levél). Krisztus a tökéletes főpap, aki maga az áldozat, az áldozár (közbenjáró).

Egyetemes papság (előképe) az Ószövetségben

Már a Szentírás első lapjain azt olvassuk – rögtön az ember teremtése után –, hogy az ember feladatot kap és felelősséggel tartozik az őt körülvevő teremtet világ megmaradásában és gondozásában. Isten-adta „munkaköri feladatok”, hogy uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, azaz „kultiválja”, vagyis őrizze, művelje Isten nevében az egész teremtet világot, viseljen arra gondot. Más kérdés, hogyha körütekintünk a mai világban, éppen nem ezt látjuk, hanem azt, hogy nagy általánosságban az emberiség kizsákmányolja, pusztítja és éppen hogy nem óvja életterét... És hogy mindennek mi köze van az egyetemes papsághoz? Nagyon is sok.

Az ember felelős a környezetéért, de ugyanakkor felelős a másik emberért is. Ez a hozzáállás például a zsidóknál nagyon is elevenen élt és él. A Szentírás az embert Isten kép-viselőjének tartja. Izráelben még a hadifoglyokat is an-

nak tekintették. Például az Úr-napja megszentelését nekik is biztosítani kellett. Azért, hogy eleget tehessen Isten iránti köteles szolgálatának, a zsidó ember úgy tekintett a másik emberre, mint Isten képmására – ezért kellett és kell a másikkal szemben tisztelettel legyen. Ádám bűne éppen az volt, hogy nem képviselő (Isten képének viselője) akart lenni, hanem Isten helyére akart állni.

Hóseás prófétánál pedig azt olvashatjuk, hogy Isten népet azért éri büntetés, mert hűtlenek voltak Istenhez. Bűnük, hogy olyanok akartak lenni, mint a többi nép. De Isten népe nem lehet olyan, mint más népek (ez nem csak akkor, hanem ma is alapigazság, sőt a mai identitásvesztett világban még fontosabb ezt tudatosítanunk magunkban). Alaptétel a választott nép mindennapjaiban is, hogy „Az Úr uralkodik”, és ennek ellenére ők tévelyegnek. Azt mondja Hóseás: „Mert szeretetet kívánok én és nem áldozatot: az Istennek ismeretét inkább, mintsem égőáldozatokat. De ők, mint Ádám, áthágták a szövetséget; ott cselekedtek hűtlenül ellenem.” (Hós 6,6-7). Szerinte nincs igazság, nincs szeretet, nincs Istennek ismerete a földön. A következő üzenetet tolmácsolja: „Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való...” (Hós 4,1-6)

Három fogalomra hívnám fel a figyelmet: szeretet, istenismeret(tudomány), pap. Ádám, vagyis Izráel elhagyta az istenismeretet, ezért Isten elveszi tőle a papi hivatást. A teremtés rendjében az ember hivatása és életének értelme: „Isten képe és hasonlatossága” legyen. Mit kíván Isten? Szeretetet. Szeretni csak azt lehet, amit/akit ismerünk. Megismerni pedig azt lehet igazán, amit szeretek. Szeretetet kíván Isten és nem áldozatot. Izráel minden tagjának ismernie kell Istent, és szolgálnia őt. Mindenki tagja kell legyen az egyetemes papságnak. Egyébként zűrzavar lesz, hamis eskü, gyilkosságok, lopások. Így nyugodtan ki lehet jelenteni, hogy már az ószövetségi időkben is jelen van az egyetemes papság gondolata.

Most pedig három ószövetségi személyiség (Ábrahám, Sámuel és Jób) példájából lássuk az egyetemes papság lényegi jellemzőit:

Ábrám-Ábrahám, a hit hősének élete eseménydús és tanulságos. Ő az ókori kelet Svájcában, Úr városállamban él. Jómódú, kifejezetten gazdag ember volt. Azonban Isten őt választja ki. Így a biztonságból, a jólétből elindul az akkori idők „harmadik világába”. De nem bánja, mert ígéretet kapott Istentől: „Megáldalak és nagy nemzetté teszek...s megáldatnak (!) benned a föld minden nemzetségei” (1Móz12, 1-3). Amerre vonul Ábrám - akinek nevét is megváltoztatja Isten, új identitást kap – oltárokat épít. Így befolyással lesz Kánaán Isten országává tételében. Eközben folyamatosan egyetemes papi szolgálatot végez. Hol szűkebb családjáért, hol másokért. Volt hite, és Istenért bármit megtett. Helytáll, ismeri Istent, bízik benne és másokért is tesz.

Másik példa: Sámuel és szülei. Szülei közvetlenül a honfoglalás utáni időben éltek. Még nem volt sem kialakult

közösség javára szolgál. A keresztyén ember a közéletben is meg kell mutassa, mit és kit képvisel. Jer 29,7-ben ezt olvaszuk: „Igyekezz a városnak (polisz) jólétén, amelybe fogságra küldöttelek titeket, s könyörögjetez érette az Úrnak, mert annak jóléte lesz a ti jóléte.” Könyörögjetez a városért, még az elnyomókért is. Ha tudtok, tegyetek jót a közösség érdekében. A keresztyén imádsága az egyik legnemesebb politikai tett.

Emellett bármit teszek a társadalomban, az is hatással van a közre, a közéletre. Egy anatómia-professzor mondta, hogy a legkisebb preparátumban is tisztelni kell az embert, Isten teremtményét. Az egyetemes papság működhet a boncteremben, az esztergapad mellett és az irodai asztalnál is. Ez a világ Isten világa, így minden kapcsolódik hozzá.

Egyetemes papság az egyházi közéletben

„Vajha az Úrnak minden népe próféta volna, hogy adná az Úr lelkét öbeljük...” (4Móz 11,29) - mondta Mózes a 72 próféta kiválasztásánál. De ez akkor sem és ma sem általános. Nem mindenki kap ugyanolyan karizmat. Erről már volt szó. Viszont mindenkinek lehet és van olyan talentuma (adottsága, tehetsége), ami a másinak nincs, vagy másképp birtokolja azt. Az egyházban mindenki és minden szolgálat fontos, úgyhogy ne féljünk szolgálatot vállalni és végezni. Biztosan szükség lesz rá az egyházban. És biztos vagyok benne, hogy az Úristen ad feladatokat és erőt is azok elvégzéséhez. Ezzel kapcsolatban egy utolsó idézet a szerzőtől: „egyházi közéletünk valamennyi területe várja azok szolgálatát, akik Isten papjainak tudják magukat. Isten országában ugyanis minden szolgálat istentisztelet. Egyik szolgálat sem magasabb rendű, sem alacsonyabb rendű(!), mint a másik. Mindegyinek nagyon fontos, hogy elősegítse a másikat.”

A másik szerző, akinek munkájára utaltam nem más, mint Klaus Douglas svájci lelkész, teológus és író. Ő teológiát és filozófiát tanult, 1989 óta evangélikus gyülekezeti lelkipásztor Németországban. Fentebb említett könyvében – Az új reformáció, 96 tétel az egyház jövőjéről című kötete – pontokba szedi gondolatait és magyarázza is ezeket. Most a hely szűke miatt csak magukat a fő gondolatokat idézem (betartva a szerző számozását), melyet ki-ki tovább gondolhat. Ezek a következők:

Aktivizálni a hívők egyetemes papságát

25. Luther tanítása az egyetemes papságról a legfontosabb tényező, ami még ma is megkülönböztet bennünket a katolicizmustól.

26. Az úgynevezett „lelkészek” és az úgynevezett „laikusok” közötti különbségtétel nem biblikus és nem protestáns.

27. Az egyetemes papságot csak úgy aktivizálhatjuk gyülekezeteinkben, ha az emberekben szeretetet ébresztünk a Szentírás iránt.

28. Egyetlen emberben sincs meg az összes képesség, amely ahhoz szükséges, hogy egy gyülekezetnek csak megközelítőleg is nyújtani tudja mindazt, amire szüksége van.

29. Minden keresztyén kapott valamilyen kegyelmi ajándékot Istentől – és megkapta a hozzá tartozó feladatot is.

30. A gyülekezet vezetésének legfontosabb feladata, hogy hozzásegítse a gyülekezet tagjait adományaik, képességeik felismeréséhez, és segítse őket, hogy éljenek velük.

31. A gyülekezetben kinek-kinek azt a feladatot kell ellátnia, amelyre Isten különösképpen alkalmassá tette.

32. Az olyan munkatársak, akik Istentől kapott képességeik szerint végzik feladatukat, nemcsak jól végzik a munkájukat, hanem motiváltan és lelkesen is szolgálnak.

Újra definiálni a lelkipásztori hivatást

33. Az egyházban – ellentétben önértelmezésével – majdnem minden ösvényen lelkipásztorok loholnak.

34. Egyházunk lelkipásztor-központúsága súlyos teher mind lelkipásztorainknak, mind a gyülekezeteknek.

35. Az egyházban és a gyülekezetben betöltött központi szerepüket a lelkipásztoroknak arra kelt használniuk, hogy ezt a központi szerepüket megszüntessék.

36. Az újszövetségi gyülekezeteket nem lelkipásztorok, hanem munkacsoportok vezették.

37. A lelkipásztoroknak el kell dönteniük, hogy mindenkiért, vagy az egészért akarnak-e tevékenykedni.

38. A jövő formulája így hangzik: „Lelkipásztor a munkatársakért, munkatársak a gyülekezetért.”

39. A jó lelkipásztor elismeri gyülekezete nagykorúságát.

40. Gyülekezeteink megújulása nagymértékben lelkipásztoraink lelki megújulásán múlik.

Befejezésként és mintegy végső tanulásgként az egyetemes papsággal kapcsolatban két nagy gondolkodót idézek és azt kívánom, hogy egyre többen ismerjük fel egyetemes papi hivatásunk jelentőségét és egymásra mutogatás helyett felelősségünk tudatában egyre inkább tudjunk Isten elhívotaként az Ő dicsőségére élni és szolgálni. Íme az idézetek útravalóként:

„Ha a keresztyének valóban úgy élnének, ahogy Jézus Krisztus tanítása szerint élniük kellene, a világ már réges-rég keresztyén lenne” (Mahatma Ghandi)

„Csak azt vagy képes másban lángra lobbantani, ami benned magadban is ég.” (Augustinus)

Jelen lapszámunkban Ráksi Lajos, a PKE Partiumi Keresztyén Egyetem tanárának és egyetemi lelkészének idén márciusban a németországi Holzhausenben a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének Presbiteri Konferenciáján elhangzott előadása majd negyven oldalas eredeti anyagának rövidített változatát közöljük. Ezúton is köszönjük a szerző szíves hozzájárulását előadásának e formában való közléséhez.

Lókusok (igehelyek) melyek segítenek megérteni az egyetemes papság eredetét, elvét és működését

És szemelj ki magad az egész nép közül derék, istenfélő férfiakat, igazságos férfiakat, akik gyűlölik a haszonlesést és tedd közöttük előljárókká, ezeredesekké, századosokká, ötvenedesekké és tizedesekké. Ezek tegyenek ítéletet a népnek minden időben, úgy hogy minden nagyobb ügyet te elődbe hozzanak, minden csekélyebb dologban pedig ők ítéljenek; így könnyítve lesz rajtad, ha azt veled együtt hordozzák. (2Móz 18,21-22)

És lesztek ti nékem papok birodalma és szent nép. Ezek azok az ígék, melyeket el kell mondanod Izráel fiainak. (2Móz 19,6)

Szentek legyetek, mert én az Úr, a ti Istenetek szent vagyok (3Móz 19,2)

És felele néki Mózes: Avagy érettem buzgólkodol-é? Vajha az Úrnak minden népe próféta volna, hogy adná az Úr az ő lelkét ő beléjük. (4Móz 11,29)

...én azonban és az én házam az Úrnak szolgálunk. (Józs 24,15b)

Szólj Uram, mert hallja a te szolgád. (1Sám 3,9)

Boldog ember az, aki nem jár gonoszok tanácsán, bűnösök útján meg nem áll, és csúfolódók székében nem ül; Hanem az Úr törvényében van gyönyörűsége, és az ő törvényéről gondolkodik éjjel és nappal. (Zsolt 1,1-2)

Érezzétek és lássátok meg, hogy jó az Úr! Boldog az az ember, aki ő benne bíz. (Zsolt 34,9)

Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy! (Ésa 43,1)

És leszen azután, hogy kiöntöm lelkemet minden testre, és prófétálnak a ti fiaitok és leányaitok; véneitek álmokat álmodnak; ifjaitok pedig látomásokat látnak. (Jóél 2,28)

„ti vagytok a világ világossága...úgy fénylik a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei atyátokat” (Mt 5,14k)

Nem minden, aki ezt mondja nékem: Uram! Uram! meggyen be a mennyek országába; hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akarátát. (Mt 7,21)

Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szent Léleknek nevében, Tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek: és ímé én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig. Ámen! (Mt 28,19-20)

De nemcsak ő érettök könyörgök, hanem azokért is, akik az ő beszédökre hisznek majd én bennem; Hogy mindnyájan egyek legyenek; amint te én bennem, Atyám, és én te benned, hogy ők is egyek legyenek mi bennünk: hogy elhigye a világ, hogy te küldtél engem. És én azt a dicsőséget, amelyet nékem adtál, ő nekik adtam, hogy egyek legyenek, amiképpen mi egy vagyunk. (Jn 17,20-22)

Viseljetek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett. (ApCsel 20,28)

Egybegyülének azért az apostolok és a vének, hogy e dolog felől végezzenek. (ApCsel 15,16)

Mert a teremtet világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését. (Róm 8,19)

Kérlek azért titeket atyámfiak az Istennek irgalmasságára, hogy szánjátok oda a ti testeiteket élő, szent és Istennek kedves áldozatul, mint a ti okos tiszteleteteket. És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változzatok el a ti elméteknek megújulása által, hogy megvizsgáljátok, mi az Istennek jó, kedves és tökéletes akarata. (Róm 12,1-2)

...élek pedig nem én, hanem él bennem a Krisztus. (Gal 2,20)

És Ő adott némelyeket apostolokul, némelyeket prófétául, némelyeket evangyelistául, némelyeket pedig pásztorokul és tanítókul: A szentek tökéletesbbitése céljából szolgálat munkájára, a Krisztus testének építésére... (Ef 4,11-12)

A jól forgolódó presbiterek kettős tisztességre méltattassanak, főképpen akik a beszédben és tanításban fáradoznak. (1Tim 5,17)

Mert nem félelemnek lelkét adott nekünk az Isten; hanem erőnek és szeretetnek és józanságnak lelkét. Ne szégyeneld hát a mi Urunk bizonyágtételét, se engem az ő foglyát; hanem együtt szenvedj az evangyéliomért Istennek hatalma szerint. (2Tim 1,7-8)

A végett hagytalak téged Krétában, hogy a hátramaradt dolgokat hozd rendbe, és rendelj városonként presbitereket, amiképpen én néked meghagytam; (Titusz 1,5)

Hogy a vén emberek józanok legyenek, tisztességesek, mértékletesek; a hitben, szeretetben, tűrésben épek. (Titusz 2,2)

Legeltessétek az Istennek köztetek lévő nyáját, gondot viselvén arra nem kényszerítésből, hanem örömet; sem nem rút nyereszkeskedésből, hanem jóindulattal; (1Pét 5,2)

Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket; (1Pét 2,9)

A köztetek lévő presbitereket kérem én, a presbitertárs, és a Krisztus szenvedésének tanúja, és a megjelenendő dicsőségnek részese; (1Pét 5,1)

És tett minket királyokká és papokká az ő Istenének és Atyjának: annak dicsőség és hatalom mind örökkön örökké! Ámen. (Jel 1,6)

Pillanatképek Trombitás Titánia és Lőcsei Gyöngyi koncertjéről az Egyháztanács május 4-én tartott évi közgyűlésén

A TILTOTT VÁROSTÓL KELET PÁRIZSÁIG

AVAGY UTAZÁS A KÖZÉP BIRODALMÁBAN

2016-ban egy csodálatos, élményekben gazdag kínai körutazáson vettünk részt egy svéd utazási iroda szervezésében. Régi álmom teljesült, mindig is szerettem volna Marco Polo és Kőrösi Csoma Sándor útjain járni, hát ez most részben sikerült.

Kína nevének jelentése saját nyelvükön, magyarra fordítva „A közép birodalma”. Fővárosát Pekinget, és az annak közepén épült Császárvárost, azon belül is a Tiltott Város elnevezésű császári palotaegyüttest a világ középpontjának tekintették.

Kína Kelet-Ázsia legnagyobb országa, talán a világ legősibb folyamatosan fennállott civilizációja. Az egymást követő dinasztiák uralma alatt fejlődött más kultúráktól elzárva egészen a 19. századig, majd különböző hatalmaknak volt kiszolgáltatva. 1949-ben kiáltották ki a ma is létező Kínai Köztársaságot. Statisztikák szerint ma a világ harmadik katonai hatalma, gazdasági potenciálja szerint a második, lakóinak száma szerint pedig az első.

Mindenki mopeddel jár

Érdekesebb tudnivalók Kínáról

- évi 45 milliárd kis evőpálcikát használnak el;
- a világ legnagyobb bevásárló-centruma Kínában van, a New South China Mall, persze egészen üresen, csak a bejáratnál van üzlet és gyorsétkezdé;
- zoknijainkból minden harmadik a Datang-körzetből származik, ezért hívják a várost így: „Zokniváros”;
- minden harmadik nap épül egy felhőkarcoló, innen jönnek a milliós kísértetvárosok, közülük a legnagyobb Ordos;
- több ember jár a templomba vasárnaponként Kínában, mint egész Európában;
- 1973-ban felajánlottak az USA-nak 10 millió nőt a szaporodás serkentésére, amit persze nem fogadtak el;
- négyszer több embert végeznek ki, mint a világ többi országában összesen;
- külön gyalogjárók léteznek a mobiltelefont használó gyalogosok részére;

– tilos szerelmi kapcsolatot alakítani munkatársakkal, például ha egy évnél kevesebbet dolgozott és 25 évnél fiatalabb egy férfi, akkor teljesen tilos, hacsak nincs a leányzónak 15 ezer renminbi (kínai pénzegység) fizetése. Ami a nőket illeti, 3 hónap a határ, de ha netán a vállalaton kívül találnak partnert, a főnökség kell jóváhagyja;

– a kereszténység rohamosan növekszik, jelenleg 54 millió fő, ebből 40 millió protestáns, és 14 millió katolikus;

– 4 millió macskát fogyasztanak el évente mint ingyencsét, és még hol vannak a kutyák? Fúúú! Ilyen vásárcsarnokban mi is jártunk, borzalmas volt a rettenetes bűz. Kis szűk kalitkákba zárva mindenféle háziállatok, madarak, hordókban lárvák, csúszómászók, és megnyúzott kutyák felakasztva. Csak a csoport fele jött el, de akármilyen borzalmas is volt, mi úgy éreztük, ezt is kötelességünk megnézni. Aztán aznap nem volt senkinek étvágya.

A pekingi kacsát szerencsére egy másik napon kóstoltuk meg (finom volt!).

„Carpe diem” – Használd ki a pillanatot! (Szállóige Horatiustól)

Pozitívabb dolgokra gondolva el kell ismernünk, hogy 5 ezer éves történelmükkel a világ egyik legrégebbi országa. Számos híres találmány, mely Kínában már az ókorban ismert volt, később jelent meg Európában, mint például az iránytű, a nyomtatás, a papír, a porcelán, a selyem, a puskapor stb.

Minden nap kora reggel emberek milliói, többségükben idősebbek vagy középkorúak gyűlnek össze a parkokban, ahol a test és lélek karbantartására szolgáló tornagyakorlatokat végeznek: terápia, mozgás, páros tánc. Csodálatos látni az átszellemült, felszabadult, áhítatos arcokat, idős néniket és bácsikat, amint a diszkózenére táncolnak, tornáznak, hát igyekeztem is megörökíteni őket. Igazi „carpe diem”-hangulat volt mindenütt.

Peking

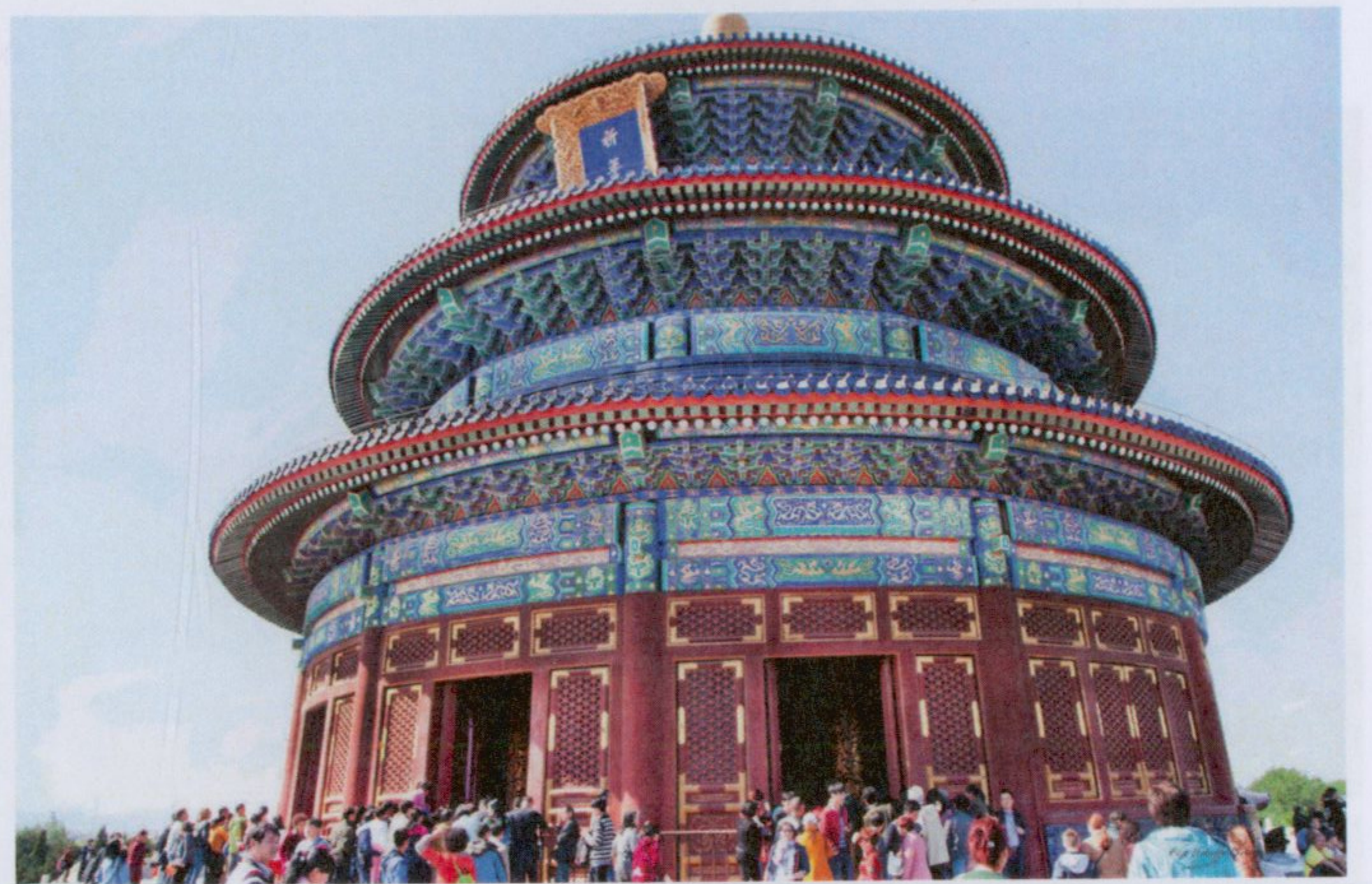
A kínai fővárosban még mi is turista-attrakcióvá váltunk, hiszen a helyiek szívesen szeretnének fényképeződni a nyugati turistákkal. A maga 20 millió lakosával, 5 millió autójával és az örökös környezetszennyezési gondjaival (az örökös szmog miatt legtöbbször arcvédővel járnak) Peking egy igazi politikai és kulturális központ.

A Tiltott város kapuja

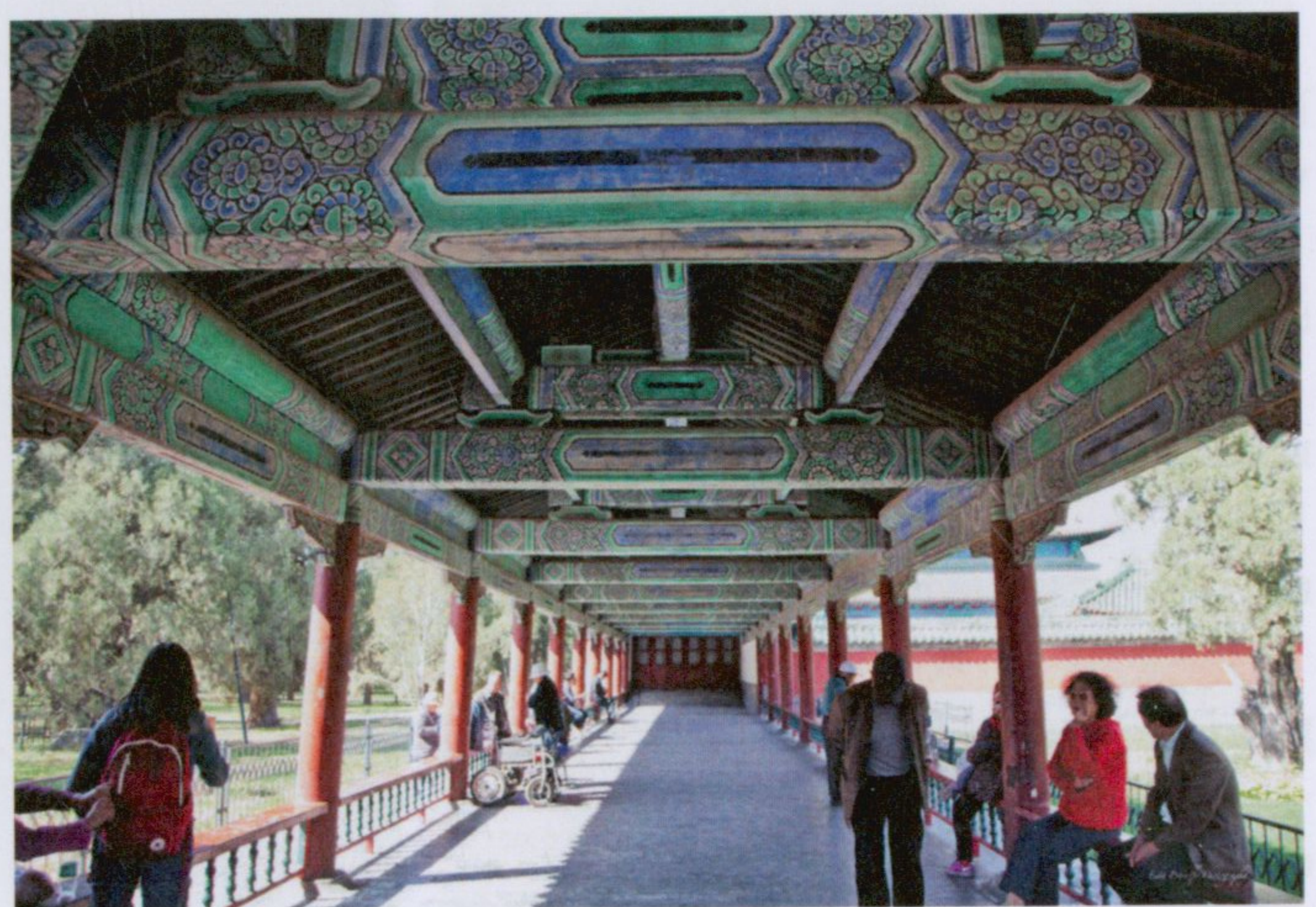
A Tiltott város

Itt a világörökség kincsei egymást váltják. Hosszú idők alatt egy sokoldalú és egyedi kulturális múlt fejlődött ki. A Tiltott Várost 1406–1420 között építették föl Zhu Di császár parancsára, és egyszerű halandóknak tilos volt belépni, innen jön a név. A hatalmas palotakomplexum méretei, a 999 épület és 9999 szoba a császár és Kína hatalmasságát volt hivatott dicsérni (a 9-es számnak mágikus ereje van itt). 24 császár lakott benne 1924-ig, azóta nyílt meg a kapu látogatók számára is. Hatalmas területen, mintegy 720 ezer négyzetméteren (72 hektár) fekszik, szinte bejárhatatlan.

Ég Temploma – a Kr.e. 6. században élt Lao-Ce filozófiájával rokon taoista vallás szentélye

Fő attrakciói a Mennyei Béke Tere (Tienanmen), az Ég Temploma, a Jingshan Park, a Nyári Palota, valamint a Legfelsőbb Harmónia Palotacsarnoka. Népszerű a tóparton futó Hosszú Folyosó, ahova sakkozni, társasjátékot játszani járnak a kínaiak. Ottjártunkkor népviseletbe és kommunista ruhákba öltözött idősebb emberek énekeltek és táncoltak, melybe spontán módon minket is bevontak. Kelet találkozott Nyugattal, esetünkben két székellyel.

A Hosszú folyosó

A Láma-templom – a világ egyik legnagyobb tibeti buddhista kolostora

A templomok előtt pálcikákat gyűjtő, füstáldozatot bemutató fiatalokkal, a templombensőkben áhítatba merült vallásos fiatal nemzedékkel találkoztunk

Az 1302-ben épült Konfuciusz Templom

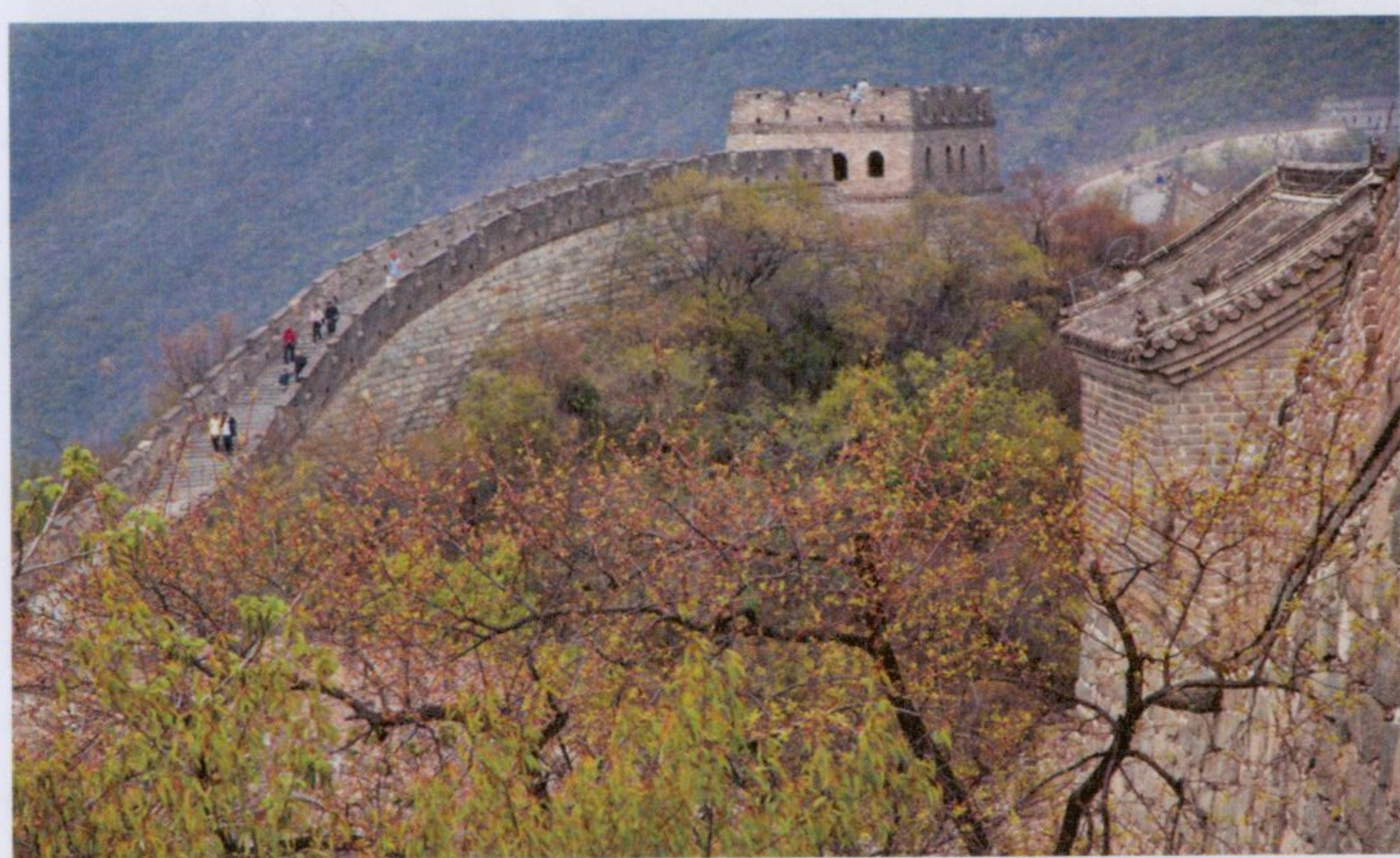
Konfuciusz (Kr.e. 551–479) életnagyságú szobra a bejárat előtt

A Láma Temploma a világ egyik legnagyobb tibeti buddhista kolostora. 1744-től 1960-ig, a „kulturális forradalomig” a lámaizmus legfontosabb központja volt. Mao Ce-tung idejében bezárták és a szerzeteseket kényszer munkára ítélve munkatáborokba küldték. Mao halála után, 1980-ban a templom kapuit ismét megnyitották. Rengeteg vallásukat gyakorló fiatalot láttunk itt, pálcikákat égetve, füstölők előtt hajlongva.

Innen a Hutongokba látogattunk, amelyek nem mások, mint Peking régi, történelmi lakónegyedei, szűk kis utcácskákkal, sikátorokkal, melyek többnyire a 13. században épültek. Lakosai utcánként közös fürdőt és közös vécét használnak. Vegyesen lakják szegények és gazdagok, – hát mi inkább csak a szegényeket láttuk. Kivételt csak egy tehetősebb család jelentett, akik meghívtak teára, és az életükről meséltek. Kerékpár-vonta kis kocsival jártuk össze a negyedet, melynek egy részét már lebontották. Házigazdáink arcán csak fényes nyugalmat, megelégedést és boldogságot láttunk. Sem panasz, sem elégedetlenség nem hagyta el szájukat, sem a sors, sem a rendszer ellen. Nem szeretnénk hinni, hogy mindez csak egy nekünk, turistáknak rendezett kirakat lett volna csupán.

A Kínai Nagy Fal és az Agyaghadzsereg

Kína büszkesége, de a brutális zsarnokság jelképe is egyben – építése során több mint egymillió ember vesztette itt életét. A fal a Kr.e. 3. század és a 17. század eleje között a császárság északi határán épített erődítmény-rendszerek összessége, melynek rendeltetése az volt, hogy megvédje a nomád törzsek és a hunok támadásaitól a birodalmat. A 7 m magas és 7 m széles fal 6000–8000 km hosszú is lehet, és a legendákkal ellentétben, nem látni a világűrben(!). Bástyaiban egykor élelmiszert és fegyvert raktároztak, de az évszázadok során a fal sok részét lerombolták, köveit elhordták. Az ember csak felülről, a falon sétálva látja a nagyságát, s azt, hogy minő kis porszemek vagyunk mi mind mellette.

Az Agyaghadzsereget 1974-ben, Xian közelében kutat ásó parasztok fedezték fel. Alakjai 2184 évet voltak a föld alatt. Az első kínai császár sírját őrző mintegy 8000 katonát, 130 szekeret, 520 lovat, 150 lovast és fegyvereket Kr.e. 210-ben temették el 4 méter mélyen a föld alá. Az agyagszobrok az elhunyt császár hatalmát és örökkévalóságát voltak hivatottak dicsőíteni a világ előtt. Minden szobornak egyedi arcvonásai vannak, s bár kezdetben festettek voltak, mára már mind lekopott róluk a szín. Felállításuk és restaurálásuk ma is folyik. Fantasztikus, szinte szürrealisztikus látvány, a világ hét csodájának egyike. Hihetetlen élmény volt látni a valóságban. Elképesztő!

A Pekingi Opera a tradicionális kínai színház egyik válfaja, kombinálja a zenét, éneket, pantomim-művészetet, táncot és akrobatikát. Egyáltalán nem hasonlít a miáltnak megszokott operához. Arc kifejezésük a mi értékrendünk szerint grimaszkodás, énekük sikítózás lenne. Viszont irigylésre méltó harcművészeti tudást feltételez az ezeréves múltra visszatekintő, az újév, lampionfesztivál, vagy más ünnepek keretében bemutatott hagyományos oroszántáncuk.

Long Ji rizsteraszai és a yao népcsoport

A rendkívüli szépségű és fekvésű rizsteraszokat a Yuan-dinasztia idején (1271–1368) kezdték kialakítani, majd 1911 körül fejezték be. Készítőik elsősorban a yao-k voltak, akik mérhetetlen szegénységük ellenére csodálatos derűt, nyugalmat, kedvességet és jóindulatot sugároznak. A yao-k mintegy 1,4 milliós népcsoportja Kína összlakosságának 0,1%-át képviseli. Viseletük, dalaik, táncaik egyedülállóak, mint lányaiknak az a szokása is, hogy gyönyörű fekete hajukat egyetlen egyszer, tizennyolc éves korukban vágják le, és ekkor választhatnak völegényt is. Az 1-2 méter hosszú levágott hajfonatukat megőrzik, és az azután növvő hajjal összefonva turbánt vagy kontyot csinálnak belőle, ezt egy főkötőbe belekötve hordják. A hajkötés alapján látni a nő státuszát: lány, menyecske, anya, vagy van-e gyermeke. A nő kibontott haját a férjén és gyermekén kívül senki nem szabadott lássa, ha ez netán megtörtént, akkor az illető férfi három évig együtt kellett éljen a nővel és családjával, mint egy extra férj. 1978 óta ezek a szokások megszűntek, és manapság a nők büszkén mutatják gyönyörű fekete hajukat. Kuriózum, hogy sosem őszülnek meg, arcuk fiatalos, derűs, rizslével mossák és tartják rendben. Bár a többnejűséget tiltja a törvény, állítólag mégis, ma is létezik Kínában. Számunkra a yao-k konyhája állt a legközelebb a mi ízvilágunkhoz.

Guilin – Utazás a Li folyón

A város a dél-kínai hegyvidék mesebeli karszthegeinek, mészkőtornyainak tövében épült. Itt található Kína egyetlen üveghídja, mely a várost átszelő folyó fölött áll.

Lassú turistahajóval, ringatózva tesszük meg az utat Guilintől Jangsuoiig, miközben mesebeli tájakban, fantasztikus panorámában gyönyörködhetünk. A párában, ködben úszó hegycsúcsok egymással ölelkeznek, a víz jade-zöld hullámain rengeteg kisebb kirándulójajócska úszik, innen integetnek a helybeli turisták. Hirtelen az Avatar című sikerfilm forgatási színhelyén vagyunk! Már

csak ez megérte, hogy itt voltunk. Partraszállva fogad minket a halász a két kormoránnal (ezekkel együtt is halásznak). Itt persze a fotózás a lényeg: egy kép egy euró.

Kelet Velencéje – Zhouzhuang

Suzhou –Shanghaitól alig 38 km-re. Egy 0,4 négyzetkilométeren (40 hektáron) fekvő községben kb. 100 régi lakás, 60 pagoda, 14 sajátos régi híd látható, tiszta és csendes. Hagyományos hely a tanulók számára, jellegzetes kis hidakat, folyóvizeket és lakóházakat magába foglaló vízi falu, ahonnan sokan jutottak egyetemre. Suzhou, avagy Szucsou-t Kr.e. 514-ben alapították. Világszerte híres kertjeiről ismert. A 69 megmaradt, jellegzetes kínai kertnek több ezer éves múltja van. Persze ez is a világörökség kincse. 310 hídjával az egységnyi területre jutó legtöbb híd versenyében Velencét is megelőzi.

A hálók mesterének kertje a négy leghíresebb kínai kert egyike, 1140-ben épült. Félhektáros területen fekszik, közepén kis tó, körül parkok, pavilonok, barlang, nagy ciprusfa, ami még a Ming-dinasztia korából ered. Hála Istennek sikerült a turisták tömegeit megelőzni, ami nagy örömmre szolgált, mert így könnyebb volt fotózni. Lelket üdítő séta volt, harmonikus érzésekkel távoztunk.

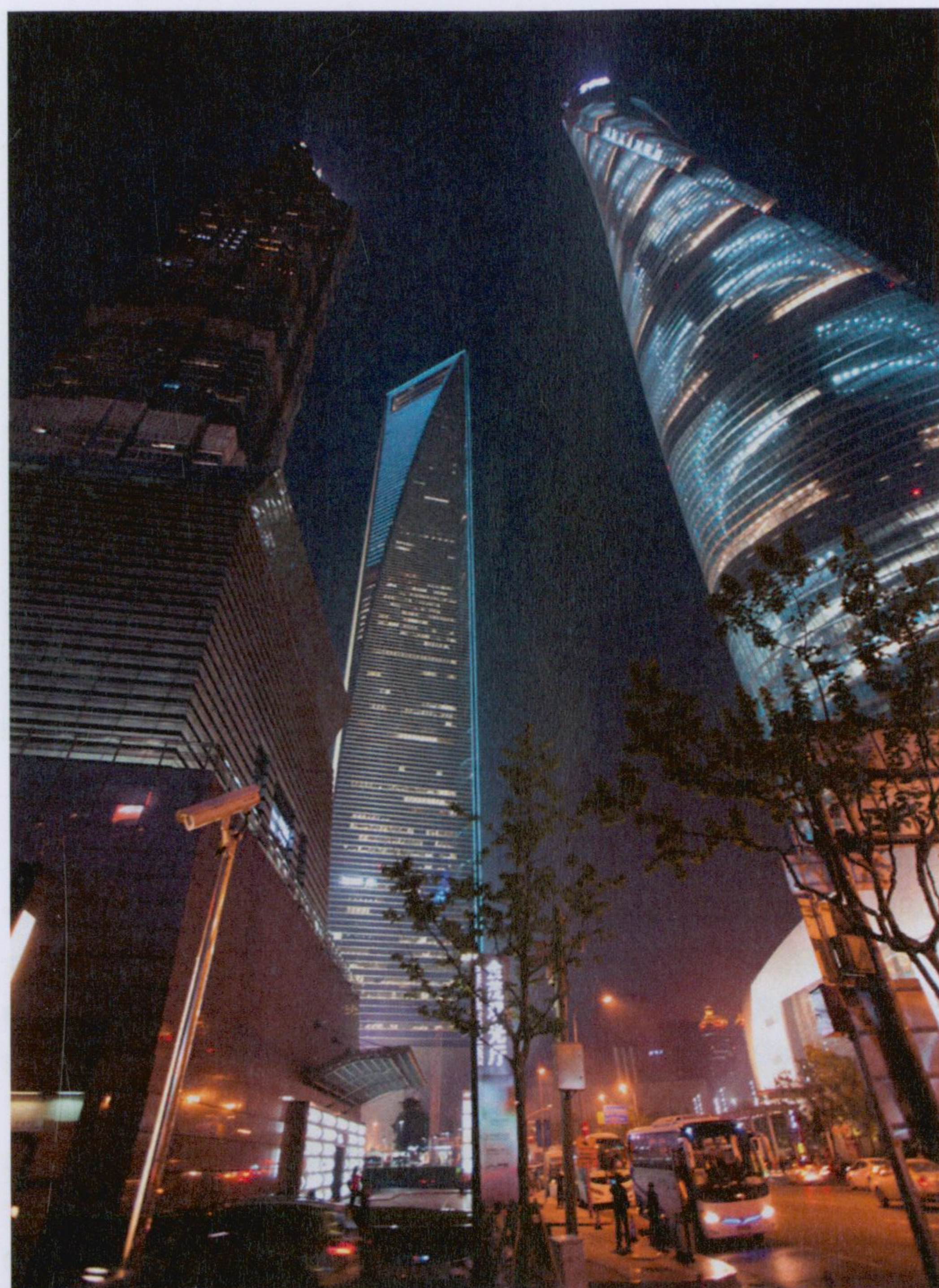
Shanghai – Kelet Párizsa

Kína legnagyobb ipari városa, 18 millió lakossal, Pekingnek alárendelve. Távol-Kelet nagy gazdasági központja, 2005 óta a világ legnagyobb teherkikötője. Mocsaras területen fekvő falu volt itt 1960 körül, amit most szinte nehéz elhinni. 1990-ben épült az új városrész, a Pudong. Esti sétánkon a Bund-on megbámultuk az óriási felhőkarcolókat, lenéztünk a Shanghai Tower (632 m) magasából, megcsodáltuk a város esti fényeit, úgyszintén a Pearl Tower-t is (468 m). Kevés a régi emlék, a legtöbb épület a 19-20. század építészeti stílusát őrzi.

Az Old Town-i séta kihagyhatatlan, a múltban éreztük magunkat, tradicionális, régi épületek, butikok, és persze millió turista. Legszebb kertje a Yu-Yuan Garden, az Örömk kertje. Szállodánk mellett volt a Jing An buddhista templom, beszorítva a felhőkarcolók közé, rengeteg Buddha-szoborral, mindenféle méretben és anyagból, a templom meg tele átszellemült, vallásos kínaiakkal.

A legérdekesebb mégis a Tian Zi Fang – a Francia negyed volt, az 1910–1930-as években épült európai jellegű utcáival és épületeivel, elegáns, lezser. A „tegnap–holnap”, a „Nyugat–Kelet” találkozik itt. Valamikor gengszterek, prostituáltak, művészek otthona volt, de ma már csak enni-inni, sétálni, szórakozni és minél többet vásárolni csábít minket.

Az út Kínába minden elvárásunkat felülmúlta, mind a szervezés, mind a programok, szállodák, a kellemes úti-társak tekintetében. Élményekkel telve, kissé elfáradva értünk haza. A férjem csak arra kért, hogy legalább két hétig azért rizset ne főzzek, és szeretne már egy igazi jó „flekkent” enni, úgy, ahogy azt én szoktam elkészíteni.

Az útleírás forrásai: saját élmények, gondolatok, Per Sundberg idegenvezető, Internet és Wikipedia.

És végül néhány szót magamról. Péterffy (szül. György) Edit vagyok, Madéfalván születtem 1957-ben. Csíkszeredában éltem családommal. Innen szöktünk el a 7 éves Andrea kislányommal 1988-ban egy szebb jövőt keresve, és másfél év után egyesült a család, férjemmel Bélával és kisfiammal Leventével. Levente ma Montre-

alban lakik feleségével, az MPC filmstúdióban dolgozik mint Art Director. Andrea tanárnő Malmöben, mi pedig Ljungbyban élünk. Hosszas betegeskedés alatt, véletlenül kerültem egy „fotó-oldalra”. Innen indult és erősödött meg bennem azóta a fotózás szeretete. Nagyon sok örömet ad, és ma már azt mondanám: „Fotózok – tehát vagyok”. Autódidakta módon fejlesztettem magam. Canon géppel fotózok. A téma lehet a természet, utca, utazások, absztrakt, de az emberekkel, gyerekekkel való találkozás, fotózás nyújt a legtöbb örömet. Több kiállításom is volt, egyéni és közös a Ljungby Fotoklubbal, szeretem a kihívásokat. Az érdeklődők megtalálják a facebook-oldalamon, vagy az Edit Peterffy Photography facebook-oldalon. Köszönöm a lehetőséget, hogy utunkról mesélhettem és azt fotókkal dokumentálhattam.

Péterffy Edit

FILI – Szentegyházi Gyermekfilharmónia, Erdély - Románia

Az egyedülálló zenei értéket hordozó Gyermekfilharmónia közel 30 éve alakult az erdélyi magyar ajkú város, Szentegyháza (Vlahita) tehetséges általános iskolai diákjaiból.

1982-ben Haáz Sándor karnagy az iskolai kórusnak és a hangszereken játszó diákoknak betanított négy dalt, amelyet a tanévzáró ünnepségen óriási sikerrel adtak elő. A folytatás nyilvánvaló volt.

Azóta a 10 és 20 év közötti gyermekekből, fiatalokból álló együttes 40 zenekari, valamint 100 énekkari tagot számlál, és önképzőköri jelleggel, különleges, csoportos zenepedagógiai módszert alkalmazva fejlődik tovább.

A gyermekek magukat röviden „Fili”-nek nevezték el – a 140 fős együttes büszkén viseli saját egyenruháját és jelvényét. Rendszeresen szerepelnek hazájukban, '90 óta minden nyáron külföldi hangversenykörútra utaznak, ahol a gyermekek útinaplót vezetnek. Hangszereiket első sorban szüleik vásárolják.

Az együttes fellépéseit adományokból, pályázati és alapítványi támogatásból, valamint turisztikai vállalkozásából fedezi, külföldi útja során ellátását cserekapcsolatai szervezik.

A Gyermekfilharmónia műsora rövid klasszikus művekből, egyedi hangszerelésű magyar népdal-feldolgozásokból, történelmi dalokból és más népek dalaiból áll.

2003 decemberében Haáz Sándor és a Szentegyházi Gyermekfilharmónia „Magyar Örökség Díj” kitüntetésben részesült.

2011-ben a Belga Parlament elnökének meghívására a „Fili” Brüsszelbe utazott. Körútja alkalmával a „St. Michel et Gudule” katedrálisban, majd Bécsben és Pozsonyban, összesen három híres európai koronázási templomban lépett fel.

2013. június 4-én, a Nemzeti Összetartozás Napján a Szentegyházi Gyermekfilharmónia képviselte a Kárpát-medence magyarságát a budapesti Országházban rendezett nagyszabású rendezvényen, amelyen közjogi méltóságok és a diplomáciai testület tagjai egyaránt részt vettek.

2014 augusztusában Magyarország Berni Nagykövetsége meghívására ismét nagyszabású európai körútra indulnak: Svájcban három fellépésük lesz.

2015 nyarán Ausztriában, Voralbergben léptek fel, Bregenz, Dornbirn és Andelsbuchban arattak sikereket.

2016 nyarán Kis-Lengyelország fogadta az éneklő-muzsikáló közösséget, Székelyföld kulturális követeit.

2017 július 1-én a 35 éves együttes képviselte a magyarságot Kanada 150. születésnapján Torontóban, ahol a Himnusz eléneklésével, a Fili nyithatta meg a nagyszabású rendezvényt.

Mindenkit szeretettel vár koncertjeire és Szentegyházára a Gyermekfilharmónia!

Ungerns Ambassad
Stockholm

RÁKÓCZI SZÖVETSÉG
www.rakocziszovetseg.org

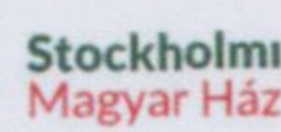
Ungerska Protestantiska
Samfundet i Sverige

Uppsalai Magyar-Svéd Egyesület
Ungersk-Svenska Föreningen i Uppsala

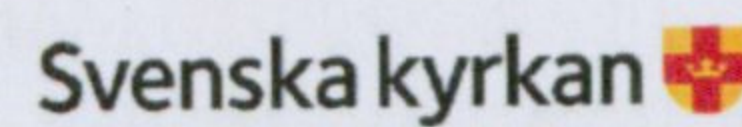
Föreningen Ungerska Huset

Stockholmi
Magyar Ház

Ungerska Kulturföreningen
Hungarian Cultural Association
Kőrösi Csoma Sándor
Művelődési Kör - Göteborg

Svenska kyrkan
Ljungby-i Petöfi Magyar Egyesület

Szentegyházi Gyermekfilharmónia

Külön köszönet a vendégfogadó családoknak, szállásadóknak és helyi szervezőknek!

• www.fili.ro / e-mail: gyerekfili@gmail.com / Republicii nr. 24, 535 800 Vlahita, Romania Tel: 00-40-744 763 513 •

Meghívó

Szentegyházi Gyermekfilharmónia

Pénteken aug. 24.-én 19:00 Oskars templom, Stockholm - Narvavägen 6

Vasárnap aug. 26.-án 15:00 Bälinge templom, Uppsala - Bindarvägen 10, Bälinge

Hétfőn aug. 27.-én 19:00 Vasa templom, Göteborg - Vasa Kyrkoplan 1

Kedden aug. 26.-án 20:00 Ljungby templom, Ljungby - Kyrkogatan 3

Belépés díjtalan

Örömmel és köszönettel vesszük adományaikat - swish: 1230811323 "Fili "

Márciustól júniusig gyülekezeti otthonunk új fedett teraszt kapott, a konyha felől újrarakott lépcsőt és bővített tetőzetet.

Bucz (Dániel) Vilma
1930–2017

Dániel Vilma 1930. február 21-én született Erdélyben, Csíkrákoson, Dániel József és Máthé Vilma egyetlen gyermekeként. Nehéz gyermekkor volt, s ezt tetézendő, 16 évesen átélte egy olyan műtétet, amivel a kórház azzal bocsátotta ki, hogy a másnap reggelt amúgy sem éri meg. De Istennek más volt a szándéka. 19 éves korában férjhez ment egy igazi jó emberhez, Bucz Miklóshoz, akivel aztán 60 esztendőn át egy boldog, kiegyensúlyozott életet élt. Mivel tíz éven át gyermekük nem született, örökbe fogadták egyik keresztlányukat, Máriát, aki akkor 6 éves volt. Két évre rá, 13 évnyi házasság után, 1962-ben mégis csak megszületett kettejük közös gyermeke, Ibolya is. Nagy boldogság volt a családban, de fájdalom is, amikor a fiatalok úgy határoztak, hogy életüket külföldön folytatják. Miután beteg férjét, Bucz Miklóst 6 éven át, 2009-ig, haláláig szeretettel és türelemmel gondozta, 2010-ben úgy döntött, hogy lányához, Halmstadba költözik. Merész lépés volt ez egy 80 éves idős hölgytől, akit a sors keményen meghordozott. 2016-ig lakott Svédországban, ahol mind az egyesületi, mind az egyházi és gyülekezeti közösség tartotta benne a lelket és a kedvet. Nagyon sokat és ügyesen kötött a családnak mindenféle ruhaneműt, horgolt, makramézott. De ahogy az évek teltek, mind több és több időt töltött Leányfalun, ahol egy új otthon alakított ki magának. 86 évesen, 2016-ban egyszerűsített honosítási eljárás keretében visszakapta a magyar állampolgárságot. Három dédunokája volt

Budapesten, de a negyedikkel, aki Uppsalában született 2017. október 24-én, már nem tudott találkozni. December 26-án reggel rosszul érezte magát a szívével, az orvosok szerint kevés eséllyel az élethez, szívinfarktussal, beszállították a Budapesti Honvéd kórházba, ahol egy hónapnyi kemény szenvedés után elhunyt. Mindkét lánya mellette volt utolsó lélegzeténél. Halmstadban istentisztelet keretében búcsúztunk tőle. Végző búcsút 2018. március 2-án, Szentendrén vett tőle a család, ahol megfáradt testét magyar föld fogadta örök nyugalomra!

László Béla
1945–2018

1945. április 21-én született. Néhány nap híján töltötte volna be 73-dik életévét. Erdély fővárosában, a Kincses Kolozsvárott született, a Szamos bal partján elterülő Brétfű kertvárosi negyedben, a Kós Károly által tervezett és épített házban. Kolozsvári Grandpierre Emil a város szülőtte könyvet szentelt A régi Kolozsvárnak, s ebben külön megemlékezik a korábban Breinfeld, azaz tágas mező jelentésű Brétfűről, annak kertjeiről, kedves házairól, békés és dolgozó lakóiról. Béla édesanyja a német Diwald család leszármazottja, Diwald Rozália volt. S mint megannyi Erdélyben letelepedett német, egyben hűséges magyar, egy Udvarhelyről származó székely-magyar ember, László Béla felesége lett. Az udvarhelyi kerek és asztalos László-dinasztia családi vállalkozásuk keretében hintókat, fiákereket készítettek Szamosfalván. Gyermekkorát Béla a tündéri szépségű Békás-kertben töltötte, amire

mindig nagy szeretettel gondolt. Legszebb élményei ide fűzték, így sokat mesélt a gyümölcsöktől roskadozó fákról, a rengeteg virágról, a megannyi kis állatról, a Békás-pataki fürdőzésekről, melyek kitöltötték a gyermekkor mindennapjait. Késői születésű gyermekként testvérei nem voltak, így négy unokatestvérével közösen nőtt fel. Sokat játszottak együtt, és büszkén csöszködtek a nagytata dinnyeföldjein. Iskoláit a kolozsvári Méhes-utcai iskolában kezdte, ahol többek között a meseíró Marton Lilivel is megismerkedett, aki későbbi időkben is szívesen látta otthonában, és sokat mesélt neki. Tanulmányait az Ady-Sincai gimnáziumban folytatta, ahol 1963-ban érettségizett. Erős ragaszkodás és szeretet fűzte osztálytársaihoz, nagyon készült az idén nyáron tartandó 55 éves érettségi találkozóra, amelyet immár nem érhetett meg. Élete utolsó napjaiban is legkedvesebb osztálytársainak üzent. Édesapja súlyos betegsége miatt érettségi után rögtön munkába állt, hogy szüleit el tudja tartani. A Kolozsvári Gyógyszerárúgyár oxigén-gyártó részlegén dolgozott mint csoportvezető, és innen került át az Újrafelhasználható Anyagokat Begyűjtő Vállalathoz, ahol áruszakértő volt, majd később lerakatfőnök. Itt ismerkedett meg jövődöbeli feleségével, Papp Edith-tel, akivel 1970-ben kötött házasságot. Két gyermekük született: Patrícia és Edward. A család élete mozgalmas volt, rengeteg kirándulás, hegymászás, utazások gazdagították a hétvégéket és a nyarakat. Kedvenc helyei a Kolozsvár közelében fekvő Árpádcsúcs, a Szent János-kút, a Cérnaforrás, Özek völgye, és a távolabb fekvő Pádis volt. Nem csak a családjával kirándult, hanem a barátaival is hatalmas kerékpártúrákat szerveztek, és így jártak be a Nyugati Kárpátokat. Sok barátja volt, szerette a társaságot, sok rokonnal, ismerőssel tartotta a kapcsolatot és a ház mindig tele volt látogatókkal. Nagyon segítőkész volt és sokaknak segített, amiben csak tudott. 1990-ben költözött át a család Svédországba, de Kolozsvárt sosem tudta Göteborg helyettesíteni. Az embereket itt is szerette, szívesen vett részt a svédországi magyarok mind egyházi, mind civil szervezeti közösségeinek életében. Katolikus hitéhez hűséggel ragaszkodott, de ugyanúgy szívvel-lélekkel támogatta a Protestáns Egyházat is, melyben tisztséget is vállalt, mint a göte-

borgi magyar gyülekezet gondnoka/felügyelője. Az Egyháztanács tagjaként részt vett a közösség Tángagárdei Gyülekezeti Otthonában rendezett évi közgyűléseken, presbiteri konferenciákon, a pünkösdi gyülekezeti napokon, a konfirmációval egybekötött Ige és Anyanyelv versmondó- és bibliaolvasó versenyeken, más egyházi rendezvényeken. Nagyon kedvelte Tángagárdét, amelyhez számos családi esemény is kötődött: szilveszterek, Aletta és Edina 18 éves születésnapja, kirándulások, sőt, lánya Patrícia még szülni is innen ment Dórát, második lányát. Béla igen aktív volt a Göteborgi Magyar Egyesületben, ugyanúgy, mint a Körösi Csoma Sándor Kulturális Egyesületben is, és egész családjával együtt erős támasza volt a Tavasz Szél táncsoportnak, gyermek-egyesületnek. Sok szép magyar ruhát varrt a gyermekeknek, díszleteket készített, és gyermekeivel, unokáival együtt részt vett a kirándulásaikon. Négy éve vette át a SMOSZ vezetőségétől az elismerést a magyarságért végzett munkájáért. S ha Göteborg soha nem tudta is helyettesíteni Kolozsvárt, az ifjúkor csodálatos helyszíneit, gyermekkori tündérműveit, megteremtette itt is magának az ő kis kertjét, kedvenc helyét, ahol házacska is épített és ápolgatta a növényeit. Nagyon szeretett minden kézműves tevékenységet, saját kezűleg szepítette otthonát, s besegített a gyermekeknek is. Októberben-novemberben megérzésszerűen útra kelt, és leutazott Erdélybe és Magyarországra. Fontosnak tartotta, hogy eljusson a kedvenc helyeire, és megnézzen olyan városokat, ahova mindig vágyott de nem jutott el, mint például Győrbe. Rokonokat, barátokat, volt kollégákat keresett fel, mert úgy érezte, hogy lehet, már nem lesz később lehetősége rá. Február 24-én viszszaadta lelkét Teremtő Urának. Búcsúzik tőle családja: felesége Edith, gyermekei Patrícia és Edward, veje Csapó István, menyje László szül. Zakariás Izabella, unokái: lányától Aletta, Dóra és Edina, fiától Norbert és Tímea, továbbá sógornője Éva, keresztlánya Kolozsvárról Krisztina. Szeretettel búcsúznak tőle további rokonok, ismerősök, barátok és szomszédok, a göteborgi magyar egyesületek tagjai, a protestáns gyülekezet és egyháztanács, svéd szomszédok. Isten adjon neki megérdemelt pihenést, örök békességet! Isten velünk, viszontlátásra!

Jonsson (Horváth) Judit
1939–2018

Horváth Judit 1939-ben született Kelet-Magyarország határvidékén, ahol családja Szatmárnémetitől Debrecenig, Nagykőröstől Kecskemétig vándorolt a háború forгатagában, hogy aztán a nagy magyar Alföldön, a varázslatos Hortobágyon át végül Sopronban találjanak huzamosabb ideig otthonra. Ugyan miért kellett volna otthagynia csodálatos szülőföldjét egy 17 éves lánynak? Nyilván nem kalandvágyból, hanem súlyos történelmi idők szorításában, melynek során, mint 1956-ban is, egy egész nemzedék életét törték ketté a szovjet tankok láncfalpai, a forradalom és szabadságharc eltiprása. Nagy és egy életet meghatározó kérdésben kellett döntenie Bécsben: Magyarországot elhagyva mely országban lel majd új hazára? A válasz hamarosan megszületett: - Svédország! És ezzel együtt hamarosan mellé szegődött a szerencse is, amikor kiskorúként egy befogadó svéd családhoz helyezték őt. A Lindhe-család ötödik gyermekeként fogadta be, s ez a családi kapcsolat egész életét végigkísérte. Mint saját gyermekükről, úgy gondoskodtak Juditról. Fontosnak tartották, hogy a még otthon, Veszprémben megkezdett műszaki tanulmányait az új hazában is folytathassa. Nyelvi tudásával együtt szakmai tudását is gyarapította a Borási Műszaki Főiskolán. Gyorsan hozzászokott sokmindenhez, az új országban dívó szokásokhoz, csak néhány dolog volt, amit nemigen értett, mint például azt, hogy miért kell kenyér helyett mindenhez krumplicit enni? Ne felejt el tanulni! - szölt elválásukkor az útravalóul

kapott atyai intés. És a kislányból diáklánnyá, majd felnőtté cseperedt Judit a megszerzett képesítés mellett megfelelő munkát és alkalmazást is kapott. Szabadidejében az emigráns magyarok dalárdájában énekelt, de megtanult szőni és fonni, akár gyermekruhákat varrni is. Még tanulmányait végezte, amikor megismerte jövővendőbeli férjét, Folke Jonssont, s ezzel együtt élete és sorsa is új fordulatot vett. Az ismeretségből házasság lett, a Malmöben kötött házasságból család, melyben immár egymás után születtek meg a gyermekek: Johan, Håkan, Anders és Maria. Férjével együtt, ketten megmutatták, miként lehet és érdemes egy külön-külön gyökerekből egygé nőtt nagy családban békességben és szeretetben élni, megőrizve az öröklött tulajdonságokat, amint például Judit is jellegzetes közép-európai temperamentumát. Bizonyára sokan kérdezték magukban: hogyan bírja négy gyerekkel ez az alkatra oly törekenynek kinéző kedves asszony? Hát igen, először is az övéi irányában érzett és megmutatott legmagasabb fokú felelősség-érzettel és a mindenképp fölté magasodó szeretettel. Ügyes volt a konyhában, a sütés-főzésben, de arra is odafigyelt, hogy mit, mennyit és mennyiért vett meg. Élvezte, ha családját és vendégeit mindig valami étel-költeménnyel lephette meg. Családját és az értük való törődést mindenképp föltélinek érezte, talán éppen azért, mert az eredeti sajátját kényszerű módon ott kellett hagynia. Mindig mindent és mindenkit maga elé helyezve, magát nem kímélve gyermekei és egész családja javát szolgálva, határozottan és céltudatosan élt. Miután 12 éven át gyermekeinek nevelésével volt elfoglalva, egy kurzust elvégezve fogorvos-asszisztenssé képezte magát. Kitűnő szociális érzékel, pontossággal és előre tekintő szellemiségével igen megbecsült munkatársnak bizonyult. Folkeval együtt egy fogorvosi klinikát alapítottak és működtettek, és így teremteték meg közös jövőjüket. Évek során számos közös elképzelést valósítottak meg, többek között négy diákrendelőt létesítettek, de nem feledkeztek meg a magyarországi autós szabadságokról, nagy túrákról, sízésről, nyárilak-rendezésről, végül egy új nyárilak építéséről sem. Az utóbbiról, Fiskebäckskilről így emlékezik meg lánya, Maria: „Emlékszem, gyakran ültél a napfényes teraszon a fűtős csarabtól

lila bohusláni szirteken. A langyos szélben nyugalmasan nyújtózott a tenger, csak a távolban látszott egy olajszállító tankhajó, amint új kikötők felé araszol. Széles karimájú napozó kalap volt rajtad, olvasó szemüveg, s egy vékony plédbe burkolózva újságot olvastál. Reggeli kávédat már megittad, s a nyárutó szellője bőrödet simogatta a napfényben. Csendsben ültünk, és együtt Yves Montandot hallgattuk.” Az irodalom mellett Judit nagy értője volt a történelemnek, melyben érdekes összefüggéseket fedezett fel, s a napi politikát illetően megoldásokat is látott. Annak ellenére, hogy Svédországban új nyelvet, új kultúrát öltött magára, szívében soha, egy pillanatig nem hagyta el magyar nyelvét és gazdag műveltségét. Estéknént magyar verseket olvasott, mielőtt álomba szenderült volna. S a hosszú éjszaka jöttén

is utolsó szava ez volt: „Viszontlátásra!” A búcsú órájában is ezért hallgattuk meg a népdal ide illő sorait: Elindultam szép hazámból... Életében Judit egy igen finom lelkű és étellel teli ember volt. Együttérző, gondoskodó, másokra odafigyelő, angyali türelemmel bíró angyali lény. Négy gyermeket és nyolc unokát hagy maga után, és egy nagy hiányérzetet családjának és mindazoknak a szívében, akik szerették és akik szívükben magukkal viszik áldott emlékét. Néha csodálkozva kérdezzük, hogyan merészt minden kihívással szembenézni? És ilyenkor eszünkbe jut szava járása: „Menni fog!” avagy „Ennek mennie kell!” Hiszen egész élete egy határozott, a kitűzött cél elérését áhító, határozott vágyakozást tükrözött. Köszönjük a szavába foglalt biztatást! Nyugodjék békében!

Kóka Sándor
1932–2018

1932. december 9-én született a Bihar megyei Éradonyban, ötgyermekes családban, harmadikként. Miután édesapját és idősebb bátyját elvitték a háborúba, 13 évesen férfiként ő maradt csak otthon. Fiatalon munkába szegődött, anyját segítette a családfenntartásban. Apja soha nem tért vissza a háborúból. Sokszor elmesélte, milyen nehéz időköt éltek, milyen szegénység volt a háború idején, és hogy „anyám a kötőjéből nevelt fel bennünket”. Hároméves katonaság után visszatért falujába és 1957-ben megházasodott, falujabelit, Szalkai Erzsébetet vévén feleségül. 1958-ban, miután a kollektivizáláskor mindenüket

elvették, fiatal feleségével és két bórönddel Resiczára költözött, az egykori Monarchia iparvárosába, a rézbányászat és kohászat központjába, ahova Stájerországból és Tirolból német bányászokat, kohászokat és mesterembereket, Olaszországból kőfaragókat telepítettek be. Itt dolgozott mint vaskohász, majd csoportvezető a nagyolvasztóban, ahonnan 50 évesen, karkedvezményes nyugdíjazással szabadult. Szalkai Erzsébettel kötött házasságukból két lányuk született: Ilona (1959) és Erzsébet (1961). Resiczán házat épített, és a két lányát nevelte és iskoláztatta. A Resiczai Református gyülekezet aktív tagja, sőt, presbitere volt. Részt vett a templom felújításában (külső-belső pucolás és festés, falazás és különböző javítások). Mivel egyik lányuk Erzsébet Hamburgban élt, Ilona pedig Malmöben, 2011-ben a szülők elhatározták, hogy Svédországba költöznek, ahol a család mindent megtett, hogy boldogan tölthessék idős napjaikat. Az Erzsébettől származó Sandra (26 éves), és az Ilonától származó Erika (24 éves) unokáit végtelenül szerette. A legnagyobb veszteség akkor érte, amikor 2014-ben, 57 évnyi házaselet után elhunyt felesége, Erzsébet, akit Malmöben, az Östra kyrkogården-ben kísértünk utolsó földi útjára. Négy évvel később, 2018. április 24-én ugyanitt búcsúztunk Kóka Sándortól, és helyeztük felesége mellé nyugalomba. Kérjük, adjon Isten mindkettőjüknek örök békességet!

Pap Iván
1931–2018

1931. október 10-én született, Bács-Kiskun megye Bajai járásában, Vaskúton, ahol édesapja a polgári iskola tanára volt. Négy éves sem volt, amikor egyetlen testvére, húga megszületett, de a szülésbe édesanyja belehalt, így a két árván maradt csöppséget édesapja lánytestvérei és az apai nagymama nevelték. Már az elemiben kitűnt éles elméjével, fokozott érdeklődésével, az értelmiségi felmenőktől származó gyermek természetes tudásvágyával. Középfokú tanulmányait a Bajai Ciszterci Rend III. Béla Gimnáziumában 1942-ben kezdte, ahol 1943-ban felvették a gimnázium cserkészcsapatába is. Itt ismerte meg Eichhardt Sándort, akivel aztán egy életre szóló barátság kötötte össze. A növekvő német befolyás, majd Magyarország német megszállása ellen egy ifjúsági mozgalom nőtte ki magát a cserkészetből, melynek jelszava az „emberebb ember”, a „magyarabb magyar” lett, s erre tett esküt az akkor még 13 éves sem volt Pap Iván. A II. világháború utolsó éveit voltak ezek. A tanítók, tanárok, egyesületi vezetők mind katonai szolgálatukat teljesítették, így Kosztolányi nevű cserkészparancsnokuk is, aki 1946-ban a francia fogságból szabadulva nekilátott a mozgalom újjászervezéséhez. Amikor 1948-ban a kommunista hatalomátvétel idején betiltottak mindenféle klubot, egyesületet, szerveze-

tet, köztük a cserkészet és a már említett ifjúsági mozgalmat is, hajtóvadászatot indítottak a „Kosztolányi-féle összeesküvés” tagjai ellen. Ivánt, aki ekkor már a műszaki főiskola hallgatója volt, 1953 áprilisában tartóztatták le, s azon év augusztusában Jónás vérbíró tanácsa 10 évi börtönbüntetésre ítélte „fegyveres szervezkedés és a népi demokrácia megdöntésére irányuló összeesküvés” vádjával. Négy barátjukat kivégezték és boldog volt, aki csak életfogytiglant kapott, mint barátja, Eichhardt Sándor is, akivel már csak a váci fegyházban láthatták újra egymást. Egyházi lapunkban, az Új Kévében részletesen számolt be az 1956. október 27-i börtönlázadásról, a börtönből való kitörésről, majd a négy napon át hazáig, többnyire gyalog megtett útról. „Csak hat hétig maradhattunk otthon – írja. 1956 december 16-án Jugoszlávia felé indultunk világgá. Egy-kettőre Gerovo-ban voltunk, egy volt katonai büntetőtáborban, őrtornyokkal és őrséggel. Célnak az volt, hogy Kanadába, Svájcba vagy Svédországba jussunk. Mivel a svéd delegáció érkezett elsőnek, jelentkeztünk náluk, s április 8-án már útnak is indultunk új hazánkba! Április 10-én 11.45-kor meg is érkezünk Malmöbe.” Május elején már a svéd nyelvvel ismerkedett, majd Göteborgba került a híres Chalmers Műszaki Főiskolára, ahol a gépészkaron végzett. A Hugo Teorell víz-, gáz- és egyéb berendezéseket gyártó cég főmérnöke lett, s innen ment nyugdíjba 1996 októberében. Leendő feleségével, Saroltával 1967 nyarán ismerkedett meg, aki édes bátyjához, Szőke Palihoz és annak svéd feleségéhez érkezett látogatónak Göteborgba, csak hogy akkor ők már az Egyesült Államokban távoztak, így a svéd szülők Pali jóbarátját, Szarka Lászlót hívták segítségül, aki rögtön tudta, kihez, Pap Ivánhoz irányítja az ifjú hölgyet. 1967 októberében tartották esküvőjüket. Tavaly októberben 50 éves házassági évfordulójukat ülték. Göteborgban egy nívós magyar egyesület létezett, s Iván azonnal bekapcsolódott annak életébe, főként jeles emberek látogatásait szervezve. Így hívta meg Kabdebó Tamást, vagy többször is a még Vácott megismert, de akkor már Münchenben élő Tollas Tibor költőt, aki az 56-os emigráció

legjelentősebb lapját, a Nemzetőrt szerkesztette. Mély szeretettel emlékeztek meg Gérecz Attila költőről, egykori fogolytársukról, akinek posztumusz kötetét készítették nyomda alá. S amikor lazult a hazai hatalom szorítása s Iván már hazamehetett, mindig vitt haza és mindig hozott hazulról szamizdat irodalmat. Tollas Tibor révén megismerkedett a Búvópatak irodalmi nemzedékben feltűnt Lezsák Sándorral is, aki a „Lakitelki Sátor” szervezőjeként a rendszerváltás markáns személyisége, a Magyar Demokrata Fórum alapítója volt, máig aktív politikus. Ivánnak is köszönhető, hogy a Lakitelki Emigrációs Múzeum létrejött, és anyaga máig gyarapszik. Ugyanakkor hathatósan segítette a Szöllősi Antal alapította Északi Magyar Archívumot, mely számára svéd sajtófigyelői szolgálatot végzett. Veress Zoltán néhai főfelügye-

lő meghívására Iván országos pénztárosi tisztséget is vállalt a svédországi magyar protestáns gyülekezetekben, ahol hosszú éveken át irányította a közösség gazdasági ügyeit. Százával és szeretettel emlékeznek rá főként idős híveink, akiket egy-egy szép lappal, néhány kedves szóval lepett meg kerek évfordulás születésnapjukon. Amikor Sarolta a stockholmi Karolinska Intézetben és a Stockholmi Egyetemen tanári állást kapott, Stockholmba költöztek és Lidingöben telepedtek le. Itt hívta magához Teremtő Ura, 2018. április 6-án. És innen indul haza, immár hamvaiban, Pap Iván testvérünk, drága jó barátunk, Pannóniába, ahol Vaskúton született, s akinek a szülőföld a Gemenci erdő szomszédságában, Sárpilisen ad majd örök nyugalmat. Isten adjon neki megérdemelt, örök békességet! Isten velünk, viszontlátásra!

Vass (Szász) Erzsébet
1926–2018

Szász Erzsébet 1926. július 3-án látta meg a napvilágot egy erdélyi székely kis faluban, Oroszhegyen. 13 gyermeues nagy családban született, ahol 5 fiú és 8 lány közül ő volt a legkisebb, mindig mondta: én voltam a vakarék. A nagyobb lánytestvérek közül már hárman férjnél voltak. Nem volt könnyű abban az időben, a szülők is öregek voltak, már 16 évesen pénzkérésre, szolgálni kellett menni. Ő volt, aki öreg szüleiről halálukig gondoskodott. 1956-ban házasságot kötött Vass Ferenc ugyancsak Oroszhegyen született férjével. Házasságukból két gye-

rekük született: egy fiú Ferike, és egy lány Erzsike. Sajnos fiú gyermekük három évesen meghalt, maradt egyedül Erzsike, aki két kis unokával ajándékozta meg, Ibolyával és Mónikával, akikhez nagymama mindig nagyon nagy szeretettel ragaszkodott. Ők voltak, akik miatt otthagya drága szülőföldjét, és idegenbe, Svédországba, Ljungbyba került. De a honvágy és a rokonság szívét mindig visszahívta Oroszhegyre, Székelyudvarhelyre. Nagyon sokat mesélt a régi időről, a háborúról, a szegénységről. Nagyon sokat imádkozott, nagyon sok rózsafüzért mondott, sokat kérte az Istent, hogy őrizze meg hosszas ágybafekvéstől, és ez így is történt. Nem ment el búcsú nélkül, a család minden tagjától elbúcsúzott, talán ő sem sejtette, hogy ez a búcsú volt az utolsó. Előttünk van kedves mosolygós arca, óvó tekintete, amit soha-soha nem lehet kitörölni az emlékezetből. Hozzá tartozóinak szívében örökké élni fog aggódó anyai szeretete! Fájdó szívvel búcsúztak az oroszhegyi, a székelyszentkirályi, valamint a székelyudvarhelyi rokonság, akik nem lehettek a temetésen, de akikkel sokat tartotta a kapcsolatot telefonon, interneten. A drága édesanya és a már korábban az atyai hajlékba költözött édesapa onnan fentről most már együtt, ketten vigyáznak az ittmaradottakra. Emlékeiket szeretteik mindig szívükbe zártan őrzik, kérve Istent, adjon nekik örök békességet!

Ondrusek (Lénárd) Julianna
1926–2018

Lénárd Julianna 1926. július 30-án született a Fehér megyei Hercegfalván. Nevét korábban elírták, majd csak amikor magyar állampolgárságát visszakapta, tudta meg, hogy a család ősei nevüket nem Lénártnak, hanem Lénárdnak írták. Elégtételenként élte meg, hogy a nemzeti kormány könnyített eljárással adta vissza a magyar állampolgárságot egykori honpolgárainak. Édesapja Lénárd György ugyancsak Hercegfalván született 1904. április 13-án. Édesanyja, lánykori nevén Kovács Erzsébet, 1904. december 18-án született a Duna-parti Rácalmásán. Lénárd Julianna 1956. november 26-án hagyta el a szegény, megtépzott Magyarországot, amikor már egyértelművé vált, hogy a magyar forradalmat

a szovjet lánctalpak végleg eltiporták. A magyar-osztrák határon együtt lépett át későbbi férjével, Ondrusek Mihállyal. Kaotikus helyzet fogadta őket az osztrák menekülttáborban, amikor még senki sem tudta, hova lehet, hova szabad majd tovább utazniuk. A legtöbben nyilván a tengerentúlra igyekeztek volna, de Ondrusek Mihály leleményességének köszönhetően sikerült egy Svédországra irányított Vöröskeresztes transzport utolsó két helyét megszereznie. A véletlen szerencse vezette útjukat Svédországba, ahol egy Hindås nevű helységben rendezték be a gyilkos kommunista rendszer elől elmenekült magyar forradalmárok gyűjtőtáborát. Itt egyenesen hősként fogadták és üdvözlözték a Magyarországról érkezetteket, miután futótűzként terjedtek az otthonról jött hírek a berendezkedő új rendszer kegyetlenkedéseiről. Egy idő után Hindásból a Värmland-i Degerforsba kerültek, ahol a vasművek-

nél kaptak elhelyezkedést. Julianna veleszületett eszességével és gyors felfogásával hamar kivívta környezetének és munkatársainak megbecsülését és rövid időn belül műszaki rajzolóként alkalmazták. Nem volt könnyű dolga a kizárólag csak férfiakból álló munkaközösségben, ahol kollegái kételkedéssel tekintettek a külföldi nőre, aki könnyedén tervezett meg akár egy nyomóformát, kiszámítva annak szilárdsági összetevőit. Többször mesélt erről az időszakról ismerőseinek, de elsősorban családjának. Találékonyasága és kitartása legendás volt. 1961. július 17-én Julianna Kristinehamnból házasságra lépett Ondrusek Mihállyal. Lényüket szorosan összekötötte a közös sors, a forradalom eltiprása nyomán megélt borzalmak egész sora, a menekülés során tapasztalt egymásra utaltatás. Mihály számára megrendítő, egész életét végigkísérő élmény volt a recski haláltáborban eltöltött három esztendő, az azt követő számkivetettség évei, a teljes kilátástalanság. Miután 1954. január 6-án megszabadult Recskről, sehol nem alkalmazták, sőt egy egész életre megpecsételték. Számára 1956 vérbefojtása után az egyedüli lehetőséget a külföldre való menekülés jelentette. S hogy mindezek mellett mégis mennyire összehangoltan tudták életüket alakítani, azt egymás iránt érzett lángoló szerelmük tudta csak érthetővé tenni. Ha nem is úgy alakult sorsuk, ahogy azt elképzelték, egymásba vetett bizalmuk minden nehézségen tovalendítette őket. Hosszú életüket sok jó barát, hűséges honfitársak, kiváló emberek, igaz magyarok és nagyszerű

svédek kísérték és tették színessé, értékessé. 1995-ben elveszítette élete párját, hön szeretett férjét, akit stockholmi és svédországi magyar ismerősök és barátok népes serege kísért utolsó földi útjára a solnai temetőben. Nagy-rabecsült, oszlopos tagja volt a svédországi magyar emigrációnak. Férje halála után Ondrusek Julianna, mindenki kedves Jucija

Dr. Ondrusek Mihály
1921-1995

mindig szívesen látott résztvevője volt minden magyar rendezvénynek, eseménynek, kluboknak, egyesületeknek és baráti köröknek. 2018. június 13-án Ondrusek Julianna rövid, de súlyos szenvedés után, 91 éves korában egy stockholmi betegotthonban csendesen visszaadta lelkét Teremtő Urának. Gyászolják legközelebbi hozzátartozói: fia Mikael, menyee Camilla, és gyermekeik Marcus és Mikaela. Gyászolják mind, kik ismerték és szerették kedves lényét. 2018. június 27-én kísérik utolsó útjára, hogy hamvai férje mellett nyugodjanak örök békességben.

SZEMÉLYI ADATVÉDELMI TÖRVÉNY

2018 május 25-én új személyi adatvédelmi törvény lépett életbe:
GDPR- General Data Protection Regulation. A korábbi erre vonatkozó PUL
(Personuppgiftslagen) törvény egyúttal érvényét veszti.

Ennek az új törvénynek megfelelően kezeli egyházunk is az adattárunkban szereplő személyek adatait. Az erre vonatkozó részletesen kidolgozott irányelveink svéd nyelvű változata (Integritetspolicy) megtekinthető a honlapunkon:
www.keve.se

Kruppa Géza

Abszurd Egri csillagok

„Az iszlám sereg nem jelent valós veszélyt, a török ifjak munkát keresve sereglettek össze”

Eger várának védelmét egy diktátor irányítja, ráadásul családi összefonódás révén a várkapitány édesapja a kezébe ragadta a támadó törökökre dobandó kövek feletti kizárólagos rendelkezés jogát, ami sérti a piaci szabadverseny szabályait – többi között ez derül ki az Amnesty International 1552-ben keltezett, most egy egri padlás mélyéről véletlenül előkerült jelentéséből.

Az egerrágtá, megsárgult dokumentum név szerint is megemlíti a demokráciából elégtelenre vizsgázott végvári kapitányt, bizonyos Dobó István nemes urat. (Aki a rossz nyelvek szerint nem is nemes, a birtokait ármánykodással szerezte.)

Dobó az Európa Tanács által előírt, a török migránsokat befogadó kötelező kvótát elutasítva, nem átallotta a várkaput bezáratni a bebocsátásért rendezetten felvonult Ahmed pasa és a többi, százezer főnyire tehető iszlám bevándorló előtt. Skandallum! Az idegengyűlöletről hírhedtté vált kapitány ezen otromba gesztusával felrúgta a szolidaritás legelemibb szabályait, és figyelmen kívül hagyta az európai alapértékeket, ami elfogadhatatlan – szögezi le a jelentés.

A tértől, időtől és a valóságtól független tényfeltáró bizottság leleplező jelentése nyomán mozgásba lendültek a három részre szakadt ország különféle, az emberi alapjogok védelmére alakult hazai civil szervezetei. A Magyar Belviski Egyesület kétségbe vonta az iszlám sereg Eger alatti táborverésének a tényét. Megállapítása szerint a támadó százezres létszám eleve eltűzött, amely csupán a várvédők rémisztgetését szolgálja, és alkalmas a szittyá indulatok felkeltésére. Figyelmeztet rá: a felkorbácsolt szenvedély alááshatja a belső egységet és stabilitást. A populista várkapitány a tűzzel játszik!

Megszólalt a Díszes Társaság a Szabadság Nevében civil alakulat is, amely lerántotta a leplet a Dobó-féle propagandagépezetről. Nagyon független szakértői leszögezték: az iszlám sereg nem jelent valós veszélyt, a török ifjak európai munkaalkalmat keresni sereglettek össze. Dobó csak azért riogat, hogy a várbeli égető gondokról elterelje a figyelmet. Az egészségügy és az oktatás romokban. Az ispotály kórtermének szalmazsákjai felfeslenek, repedeznek az éjjeliedények, a felcserek elvándor-

rolnak. A fiatalok oktatása elavult, a tanférfiúk a deákokat nyilazni tanítják, holott már feltalálták a puskaport. Ami még botrányosabb: kötelező a hitoktatás, ez sérti a gyaur süvölvények szabad vallásgyakorlását. Meddig tűrjük Dobó hatalmának túlterjeszkedését? – tették fel a kérdést az aktivisták.

Az Emberség Nagyerejével Alapítvány által indított belső vizsgálat is elmarasztalta a mindenkiel bajuszt akasztó Dobót. Összegzésük szerint a kapitány alkalmatlan vezetőnek. Példaként említették, hogy szemet huny a várostrom idején elharapózott túlkapás felett, amely szerint a mellvéden tevékenykedő hölgyek a megengedett határértéknél magasabb hőfokra hevítik a támadókra öntendő szurkot. Ily módon veszélyeztetik a létrákon jószándékúan felfelé iparkodó idegen harcosok testi épségét, durván megsértve az egészséghez való jogaikat.

Az ostromló seregben is akadtak a hadjárattal elégedetlenkedők. Szószólójuk a korábban a gyermekek jogaiért síkra szállt filantróp, a kis testi hibás Jumurdzsák. A Dervis bég néven is ismert aktivista elsősorban a janic-sárok családgyesítéséért emelt szót, hogy a nehéz sorsú harcosok mielőbb Európában ölelhessék keblükre szereteteiket.

A várban terjedő suttogó propaganda szerint Dobó valójában gyáva, és minden holdtöltekor eltángálja a feleségét. Az elégedetlenkedők mozgolódni kezdtek. Transzparenszen tették közzé, hogy a kapitány fő bűne, hogy még szabadon gyalázni sem lehet! Röpcédulák jártak kézről kézre a jelmonddal: A túlerőben lévő kisebbség szép! Egy túlmozgásos pattantyús pedig kaftánt öltött, és kiállt a térre a nyakában táblával, miszerint: Én is kolduló dervis vagyok!

Azonban nem sokáig fejezhette így ki szolidaritását a falakon kívül rekedtekkal, mert egy heveskedő apród a buzogányával fejbe kólintotta, amitől elájult. A török sereg a maroknyi várvédőnek az ostromhoz a konok antihumánus viszonyulását megtapasztalva végül harmincnyolc nap elteltével logó orral, megbántódva elvonult. Előzőleg azonban Ahmed pasa panaszos levéllel fordult az Amnesty Internationalhez, felsorolva az ostrom során elszenvedett, a támadó sereggel szemben elkövetett összes jogsértést.

A felszabadult vár védőinek üdvívalgására a leütött pattantyús magához tért. Még félig kótyagos fejjel kiállt a vár ágyúgolyóktól megrongált ormára, és elkiáltotta magát: Elég volt! Dobó, a bandáddal együtt takarodj!

Tallózva a Magyar Hírlapból (2018-03-03)

MEDGIVANDE

till avgiftshjälp

till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige

(Egyházi járulékról szóló BELEEGYEZÉS a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség javára)

Härmed ger jag mitt medgivande till avgiftshjälp till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige att genom Skatteverket från och med nästa år och tillsvidare dra av 1 % kyrkoavgift beräknad på min kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomst.

(Ezennel beleegyezésemet adom a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösségnek, hogy a kommunális adóköteles jövedelemre számított 1% -os egyházi járulékot a jövő évtől kezdődően és a továbbiakban az Adóhivatal útján vonja le.)

Namn:

(Név)

Personnummer:

(Személyi szám)

Adress:

(Cím)

Gata (Utca) / nr (Házszám)

Postadress:

(Postai cím)

Postnr (Írányítószám)

Ort (Város)

Datum (Dátum)

Underskrift (Aláírás)

Skicka medgivandet till (A beleegyezést az alábbi címre kell elküldeni):

Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136

För att gälla kommande inkomstår måste medgivandet vara insänt **senast 31-e oktober året innan.**

(Ahhoz, hogy a következő évtől érvényes legyen, a beleegyezést **legkésőbb folyó év október 31-ig** kell beküldeni.)

Medgivandet är giltigt till det återkallas. Blankett för återkallelse begärs från och sändes in till Pastorsexpeditionen:

A beleegyezés visszavonásig érvényes. Visszavonási nyomtatványt a Lelkeszi Hivataltól lehet kérni és oda visszaküldeni:

Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136.

Information om statligt stöd i form av avgiftshjälp från Skatteverket, 1% avgift till trossamfund

Kyrkolagen föreskriver skyldighet för medlemmar i Svenska Kyrkan att betala församlingsavgift. Avgiften dras tillsammans med kommunalskatten av utbetalaren av lön, pension eller annan ersättning.

Den som är medlem i ett annat trossamfund kan betala församlingsavgift till detta trossamfund, vilka bestämmer avgiftens storlek och inbetalningssätt. Skatteverket kan hjälpa till med att ta in avgift. Denna kallas för avgiftshjälp.

Rätten till avgiftshjälp ansöks hos regeringen och fattas av regeringen. Hjälpen får endast lämnas till ett registrerat trossamfund som är stabilt, har egen livskraft och bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället villar på. Fr.o.m. år 2000 upphörde ungerska prästens anställning hos Svenska Kyrkan och i denna rädlösa situationen beslutade den dåvarande ungerska rikskyrkorådet att kyrkoavgiftens storlek och inbetalningssätt blir helt och hållet frivilligt. I denna femton års period bevisades att det var fel att basera samfundets ekonomi på en inte förutseddbar inkomst.

Ungerska Protestantiska Samfundet har ett datoriserat medlemsregister som omfattar ca. 5500 medlemmar, men bara en mindre del av dessa betalar kyrkoavgift direkt till samfundet. Det är många som fortfarande betalar avgiften till Svenska Kyrkan, eller till ett annat trossamfund, men flertalet betalar samtidigt avgift även till Ungerska Protestantiska Samfundet. Men det är många som inte betalar någon kyrkoavgift alls.

Lagen i Sverige säger också att man inte behöver vara medlem i något trossamfund utan man kan stå utanför.

Den som har bestämt sig för medlemskap i vårt samfund och vill delta i vår gemenskap samt använda tjänsterna har också skyldighet att även ekonomiskt bidra till samfundets verksamhet.

Enligt § 10 i våra stadgar kan alla boende i Sverige vara medlem i vårt samfund om "vederbörande efter sina förutsättningar deltar i samfundets aktiviteter och bidrar ekonomiskt till samfundets försörjning samt att den lämnar ett skriftligt medgivande om detta med namnunderskrift".

På grund av ovannämnda har vi i likhet med andra trossamfund ansökt om stöd i form av avgiftshjälp. Regeringens beslut 2012-06-14: Regeringen bifaller ansökan.

När börjar avdraget av avgift till trossamfundet att göras?

"Medgivande till avgiftshjälp" skall sändas in till pastorsexpeditionen som lämnar vidare till rikskassören senast den 31 oktober. Rikskassören meddelar till Skatteverket en datoriserad förteckning över de medlemmar som har lämnat medgivande till avgiftshjälp. Skatteverket höjer sedan uppgiften om vilket skatteavdrag medlemmens arbetsgivaren skall göra kommande år med 1%.

Hur påverkas medlemmarna?

För den enskilde medlemmen fungerar avgiftshjälpen på så sätt att storleken på det skatteavdrag som arbetsgivaren gör varje månad ökas med avgiften till trossamfundet. Detta registreras automatiskt hos Skatteverket i och med att trossamfundet skickar in sin datoriserad förteckning innan det aktuella inkomståret när avgiftshjälpen skall träda i kraft. Arbetsgivaren hämtar sedan uppgift om rätt skattetablell från Skatteverket där avgiften till trossamfundet är inräknad. Viktigt! Det är förhållandena den 1 november året innan det aktuella inkomståret som avgör om avgift till trossamfund skall betalas. Även om ett medgivande återkallas under året är personen fortfarande avgiftsskyldig för hela året.

Avgiften beräknas på den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomsten (inkomsten minskad med avdrag t.ex. avdrag för resor till och från arbetet, pensionsparavdrag, grundavdrag).

När upphör avgiften till trossamfundet att dras?

Ett lämnat medgivande om avgiftshjälp är giltigt till dess att återkallelse görs. Om man bestämmer sig för att återkalla detta ska en blanket för återkallelse begäras från pastorsexpeditionen som ska skrivas under med namn och personnummer. Återkallelsen bör ske skriftligt och skickas vidare till rikskassören. Återkallelsen gäller från och med nästa års ingång om återkallelsen görs senast den 1 november året före det kalenderår som avses. Återkallelsen påverkar inte själva medlemskapet.

Avgiftshjälpen avslutas också när någon har bestämt sig för att träda ut ur samfundet, och får en skriftlig bekräftelse för detta.

Den som har återkallat sitt medgivande till avgiftshjälp eller träder ut ur samfundet före den 1 november kommer inte att betala kyrkoavgift fr o m det följande kalenderåret.

Tájékoztatás az 1%-os egyházi járulék bevételezéséhez nyújtott állami segítségről

A törvény előírja a Svéd Egyház tagjainak kötelezettségét, hogy gyülekezeti járulékot fizessenek. A járulékot a kommunális adóval együtt a fizetést, nyugdíjat vagy más jövedelmet folyósító intézmény vonja le.

Más egyházak tagjai járulékat az illető (más) egyházhoz fizetik, mely maga alapítja meg a járulék mértékét és a befizetés módját. Az Adóhivatal segítséget nyújthat a járulék bevételezéséhez. Ezt nevezik járulékbevételezési segélynek.

A járulékbevételezési segélyre jogosultságról a kormány dönt. Ezt a jogosultságot csak olyan bejegyzett egyházi közösség kaphatja, mely stabil, saját életerővel bír, és hozzájárul a társadalom pillérét jelentő alapvető értékek fenntartásához és erősítéséhez. 2000-től a Svéd Egyház nem alkalmaz magyar lelkészt. Tanácsalanságában az akkori egyházvezetés úgy döntött, hogy az egyházi járulék mértékét és befizetési módját teljes egészében önkéntességi alapra helyezi. Tizenöt évnyi időszak tapasztalata bebizonyította, hogy téves volt az egyház anyagi gazdálkodását egy megjövendőlt-hetetlen bevételre alapozni.

A Magyar Protestáns Egyházi Közösség számítógépes tagjegyzéke mintegy 5500 tagot tart nyilván, de ezeknek csak egy kisebb része fizet közvetlenül a mi egyházunknak járulékot. Sokan vannak, akik járulékat továbbra is a Svéd Egyházhoz vagy más egyházhoz/felekezethez fizetik, némelyek egyúttal a Magyar Protestáns Közösséget is támogatván. De sokan vannak, akik sehová, semmiféle egyházi járulékot nem fizetnek.

Svédországban a törvény kimondja azt is, hogy nem szükséges valamely egyházhoz tartozni, hanem lehet kívülállónak is maradni.

Aki viszont elszánta magát hogy egyháztagnak legyen és részt kíván venni közösségünkben s annak szolgáltatásaival is élni kíván, annak kötelessége az egyház tevékenységéhez anyagiilag is hozzájárulni.

Alapszabályzatunk szerint: 10.§. Az Egyházi Közösség tagja lehet minden svéd-országi lakos, „ha lehetőségei szerint részt vállal az Egyházi Közösség tevékenységében; ha rendszeres anyagi hozzájárulás formájában részt vállal a közös teherviselésből; ha mindezt nyilatkozat aláírásával is kifejezi.”

A fentiek alapján, más egyházakhoz hasonlóan mi is kérvényeztük ezt az állami segítséget, melyet a 2012-06-14-i kormányhatározat értelmében jóváhagyták.

Mikor kezdődik az egyházfenntartási járulék levonása?

Az „Egyházi járulékról szóló beleegyezést” legkésőbb október 31-ig a lelkészi hivatalhoz kell beküldeni, mely azt a főpénztárhoz továbbítja. A főpénztáros számítógépes jegyzéket küld az Adóhivatalnak azon tagokról, akik a járulék ily módon történő bevételezésébe beleegyeztek. Ezután az Adóhivatal 1%-kal megemelt mértékű adólevonásra utasítja a munkaadót a következő évben.

Miként befolyásolja ez a tagokat?

Az egyéni tag számára ez úgy működik, hogy a munkaadó által havonta levonandó adórész nagysága megemelődik az egyházi járulék mértékével. Azzal együtt, hogy az egyház beküldi a következő adóévre vonatkozó „beleegyezők listáját”, az Adóhivatalnál ezt automatikusan bejegyzik. A munkaadó megszerzi az Adóhivaltól az illető munkavállalóra alkalmazandó helyes adóábrázlatot, amelyben már benne foglaltatik az egyházi járulék is. Fontos tudni: Azt, hogy egy adott évben sor kerül-e egyházi járulék fizetésére, azt az előző év november 1-én fennállt állapot dönti el. Ha ezt követően, év közben vonná is vissza valaki beleegyezését, az a következő évben még adóköteles marad.

A járulék a megadózendó keresetből kalkulált kommunális bevételi adóra számítódik (a kereset, csökkentve a levonásokkal, pl. levonás a munkahelyre oda-vissza tett utazásokra, nyugdíjtakarék utáni levonás, alapvető levonás stb).

Mikor szűnik meg az egyházi járulék?

Egy leadott beleegyezés addig érvényes, amíg visszavonásra nem kerül. Ha valaki a visszavonás mellett dönt, erre vonatkozó nyomtatványt kell kérnie a Lelkeszi Hivaltól, amit névvel és személyi számával kitölt és aláír. A visszavonásnak írásban kell történnie, melyről a főpénztáros értesítést kap. A visszavonás a következő év elejétől lép érvénybe, ha a visszavonás legkésőbb a vonatkozó naptári év előtti november 1-ig megtörtént. A visszavonás maga nem érinti az egyháztagságot.

A járulék ily módon történő bevételezése akkor is megszűnik, amikor valaki kilép magából az egyházból és erről írásbeli megerősítést kap.

Az, aki egy adott év november 1-e előtt visszavonta beleegyezését, hogy egyházi járulékát így bevételezzék, vagy kilépett az egyházból, a következő naptári évtől nem fizet egyházi járulékot.

Fónyad Péter

„Most cibálja Juli-néni...”

– Vidám temetés –

Egy kis somogyországi faluban élt egyszer egy Juli-néni az öregjével, Jancsi-bácsival. Egykor ők voltak a mesebeli Jancsi és Juliska. Szép pár voltak, a falu vénjei elmesélése szerint. Az élet megtépázta, az idő foga megmardosta őket; nemcsak a fiatalságuk, de szépségük is megkopott.

Jancsi-bácsi a külföldet is bejárta, mint ifjú legényt elvittek az első világháborúba. Először egy kaszárnnyában, valahol Ausztriában, később meg hát Olaszországban, Isonzóban. Kis híján múlt, hogy nem áldozták őt is fel a haza oltárán. Ki tudja, ez talán jobb lett volna öneki.

Isonzó után testileg, lelkileg lerombolva tért haza falujába. Sohasem jött helyre. Csoda, hogy túlélte – állapította meg a helyi orvos. Nem dolgozott, semmihez sem értett, nem érdekelt semmi. Számára Isonzóban megszűnt a világ. Becsukták. Ő meg bezárkózott benne.

A napi munkáját ellátta, ami abból állt, hogy az utcára néző, rogyadozó drótkapura támaszkodva pipázott. Közben nagyokat köpött, ahogy azt a pipadohány és az illem megkövetelte. Nézte a falu életét. Mások életét. A Fő utcára nézett a kapu, központi helyen, a templom és a jegyzőség között. Néha köszönt, szólt pár szót, köpött és nézett kifelé meg maga elé. Elnyűtt kalapját félretolta és csak bámult.

Isonzó elvitte az eszét, megbolondult, meghibbant – mondták a falusiak. Pedig ő csak egy háborús sérült volt, a statisztika szerint életben tért vissza a lövészárkokból. Így teltek az évek élet nélkül. A házuk előtt ment mindig a temetési menet a templomból a temetőbe. Ilyenkor Jancsi-bácsi levette megviselt, zsíros kalapját és akkor látszott a beoperált fémlap a fején, amivel az akkori orvostudomány a szilánk által elvitt koponyacsont helyett ajándékozta meg az öreget.

Tizedesként szerelt le az első világháborúban. Bronz- és kisézüst kitüntetés is kiharcolt magának. Ennyit megérdemelt egy Isonzót megjárt magyar baka! A lövedékek gyártásakor megmaradt hulladékanyagból tömegesen gyártották az érmekeket, kis-kereszt, nagy-kereszt, vaskereszt, bronzkereszt. Kicsit megszínezték a vasdarabot és máris lehetett ünnepelni egy hőst. Sok-sok család kapott kitüntetést a szeretett családtag helyett.

A kavicsos Fő utcán zajlott a falu forgalma. Reggel a disznók, tehenek indultak a legelőre, este hazatértek. Kecskék, birkák nem voltak, ezeket a faluban lenézték. Az emberek ide-oda mentek, dolgukat intézték. Kevés autó, motorbicikli húzott el a kapu előtt. Az autóbusz hatszor egy nap dőcögött el a ház előtt, háromszor mindkét irányban. Szombat délutánonként az állatok hazajövele után a fiatal lányok felgereblyézték az utcát a há-

zak előtt, összegyűjtötték a lehullott leveleket, ágakat, szénát, szalmát, kitisztították az útszéli árkokat.

Abban az időben még létezett a kisbíró. Ő volt az akkori újság, rádió, internet. Ő dobolta ki a híreket. Rituálisan pergette dobját, várt, amíg az otthonlévők összesereglettek, általában a déli és az esti órákban. Ezután sajátos, erőteljes hangon kikiabálta: „Közhírrrrréééé tééééetik...” Például: „Az Isonzó folyónál a még mindig tartó ütközetben az osztrák-magyar és német csapatok vereséget mértek az olaszokra és elfoglalták Velence tartomány nagy részét”. Egy-pár hősi halott nevét a faluból naponta felolvasta. És egy-pár nap múlva hazaszivárgott a faluba egy-pár bátor honvéd légnyomással, fejszerűléssel, fémlappal befoltzott koponyával.

Jancsi-bácsira a második világháború, az oroszok bejövele is ráköszöntött. A kapura támaszkodva nézte, mint szalad-rohan a falu népe a menedékhelyre, amikor az orosz raták hangja felmordult a falu határában. Apám kiabált az öregnek, hogy jöjjön a fal mellé, ahova többen lefeküdtek már menedéket keresni a repülőgépek géppuskái elől. Ekkor nyugodt hangon megszólalt Jancsi-bácsi: „Nincs azoknak annyi eszük!” – és a pipázást csak akkor hagyta abba, amikor a repülőről jövő lövések a lába mellett porzottak el.

A szomszéd házban lakó jegyző sem volt különb. Ő a padláson dugta el fülhallgató rádióját és meglepődött, mikor apám erélyesen közölte vele az azonnali indulást a pincébe. – Mi a manó! Itt vannak az oroszok?! – kérdezte nagy szemekkel. – Nem mondta a rádió! A német propaganda-adót hallgatta.

A faluba 1945 húsvétnapján jöttek be az orosz raták nagy zajjal, dübörgéssel, a házak remegtek. Tizenöten haltak meg aznap a faluban, kimentek az udvarra nézni a repülőket. Bízta a németekben, hogy az oroszokat visszanyomják. Dolgozott a német propaganda a Margit-vonal mentén is. Anyám minket a pincébe vitt a raták elől, apám a szemben lévő gazdacsaládnál szaladt be „védett helyre”.

Jancsi-bácsit és Juli-nénit egy fiúgyermekkel ajándékozta meg a Teremtő. Egy fiuk volt, a „Jóska-gyerök”. Úgy mondták, hogy az is hibbant. Szülei szegénységében cseperedett fel, nem sok jóval kényeztette el őt sem az élet. Egyszer nagyon kifakadt Juli-néni előtt: – Ésám, ez nem igazság, hogy én mindig vöröshajmát kávédzok, a szomszédék Pistája meg zsíroskenyeret kávédzik! A „kávédzás” volt a helybeliek kifejezése a reggelire.

A „mi Jóskánk” a háború után kedvenc szórakozásával töltötte idejét. Felült egy kidőlt fatönkre, felültette anyját, apját: – Anyám, apám most röpülőzünk! – és nagy komolyan kormányozta a fatönköt. Még berregett is. Meg bedőlt a kanyarban. Ez volt az a pár alkalom, amikor Jancsi-bácsi elhagyta megfigyelő állását a kapunál.

Egyszer a házukban járva 4-5 évesen, meglepődtem szegénységükön. Nekünk a háború ellenére szép nagy karácsonyfát hozott a Jézuska, csillogó-villogó díszekkel, gyertyákkal. A Jóskáé kicsi volt, és két alma és pár szem mákos sütemény csüngött rajta.

Egy másik látogatásom is előttem van, mintha tegnap lett volna. Megelevenedett előttem a kedves gyermekének: „Éliás, Tóbiás, egy tál dödölle, ettél-e belőle...”, ugyanis a család éppen ebédelt megjelenésemkor, az asztal közepén állt egy nagy tál tele dödöllével. Jancsi-bácsi, Juli-néni és a Jóska-gyerök kezében villával ült az asztal mellett és komótosan egy-egy dödöllét böktek a villára és azt szertartásosan körbe harapták és végül lehúzták szájukkal a villáról és mialatt a rágással foglalatostkodtak, a villájuk hegyére már a következő dödöllét bökték föl. A dödölle a szegény emberek eledele, olcsó és laktat, sok név alatt eszik az ország különböző vidékein, például gánica, ganca. Főtt krumpli liszttel összekeverve és hagymás zsírban megpirítva, esetleg tejföllel leöntve kerül az asztalra.

Életük nagy részét nincstelenségben terelgették. Szegényes házuk az egyik kerti szomszédjuk kapzsiságának áldozata lett. A szomszéd új pajtát akart építeni. A régit bebiztosította, és az, röviddel utána, egészen „véletlenül” kigyulladt és leégett! A hajnali szél nem nézte, hogy miben segít a tűznek, így a tűz magával ragadta az öregek zsupptetős pajtáját is, állatokkal együtt. A kis házukat is nyaldosni kezdte már a tűz, amikor pár gazda kimentette őket és kevés holmijukat. Ez maradt meg nekik. Előtte is szegények voltak, ezután még szegényebbek lettek. Sohasem álltak lábra. Nagyon szegényen, de becsületesen éltek. Mindenki szerette és sajnálta őket. Juli-néni így kapott munkát sajnálatból, szeretetből.

A maradék ház egy kis konyhából és egy szobából állott, mindkettő földes padlóval. Rozzant ágyak a szobában, egy sublót repedt tükörrel, Jancsi-bácsi honvédsapkás fényképe a keretbe dugva, egy ütött-kopott asztal pár székkal és egy sámli a konyhában képezte az otthon bútorzatát. Pár kimustrált edény lógott a konyhafalon.

Szobájukba a nap fénye nem tudott behatolni, akárhogy is erőlködött. Nyáron be volt sötétítve az egyetlen kis ablak, hogy kirekessze a meleget, télen pedig azért, hogy az a kis meleg nehogy kiszökjön. Takarítás nélkül sem látszott a por, viszont állandó jellegű rossz, áporodott lakás szaga csapta meg a ritka látogató orrát. A legyek azért betaláltak, de a nap fénye sohasem látta meg a szegénységüket. Nem volt lehetősége bekukkantani.

Így volt akkor is, amikor apám ment hozzájuk és a szobában két gyertya égett. – Meghalt? – kérdezte Juli-nénit. – A rosseb mögötte, csak borotvállak! A helyi borbély szívességből néha-néha megborotválta az öreget.

A Jóska-gyerök jelentette sírva Jancsi-bácsi halálát a paplakon: – Édösapám hóttan ket fő! (kelt fel). Nem sokkal édesapja halála után ő is elhagyta e poros, földi tartózkodását.

Juli-néni pőrén született, nincstelenül halt meg. A közben lévő időt óriási szegénységben töltötte el. Iskolázatlan, okos, józan paraszti ésszel áldatott meg, és ha máshol választotta volna meg helyét ebben a világban, akkor művelt, intelligens asszony lehetett volna belőle. Emlékezőtehetsége híres volt.

Ritkán ment túl a falu határán, kétszer a járási székhelyre hívták. Ezt mindig büszkeséggel telve adta környezete tudtára.

Párszor a közeli város kórházába is bement. Mindig gyalog tette meg a 12-13 kilométeres utat. Egyik alkalommal a Jóska-gyerököt kellett orvoshoz vinni, télen, hóban. A vasúti töltésen haladt. Egyik kezében a bepólyált Jóska-gyerök, a fején pedig fonott kosárban tojás és egy demizson bor. A fizetség. Fűtyült a vonat! Gyorsan le kellett ereszkedni a mintegy 10 méteres lejtőn. De hogyan? A gyerek is, a csomag is! Megvillant egy gondolata és fogta a gyereket, pólyástól lecsúsztatva a vasúti töltés havas lejtőjén, ő pedig a tojással és a borral óvatosan leászott. – Hát ha eltörik a tojás meg a demizsony, akkor mibü fizetem az orvost? – mesélte a szomszédnak. – Ha meg a gyeröknek lesz baja, úgyis a doktorhó menünk, majd megcsinálja!

Juli-néni házaknál kapott munkát, ő tartotta el a fiát és az öregjét. Fát, vizet hordott, teheneket fejt, gyümölcsöt szedett, talicskát tolt. Ritkán postát vitt a falu határában lévő majorba. Többszörre mezítláb járt, már kezdett fagyni, amikor a régi, elnyűtt bakancsok a lábára kerültek.

Jó néhány falusi asszony tél idején hol egyikükénél, hol másikuknál gyűlt össze esténként és ilyenkor vidám hangulatban történt a tollfosztás, kukorica-morzsolás és egyéb téli közös munka. Kevesen tudták, hogy az öregasszonyok régi falusi recept alapján mákgubót főztek, azt kortyolgatták. Igazi „ópiumbarlangokban”. Juli-néni okos asszony létére elkerülte ezeket a házakat, mondván: – Nem lehet az egészséges dolog attól a létől megmámorosodni!

Néha a nők csókját nem szereti az ember. Így voltam én is 4-5 éves koromban Juli-nénivel. Ő 63 éves volt, amikor én születtem. Kedvenc szokásai közé tartozott engem és más apró népet ölelgetni, csókolgatni. Ha tudtam, menekültem, de olykor-olykor meglepett. Egy foga látszott alul, vagy tán kettő. A nem éppen Odol-reklámnak beillő lehelete elborította arcomat, olyankor másutt szerettem volna lenni. Nemegyszer szaladtam édesanyámhoz panaszkodva, hogy „a Juli-néni megint csókolózni akar!” Könnye, nyála egybefolyt, ezt gondosan megtörölte köténye jobb sarkában; a kötényt rendszeresen mosta – tavasz elején és a nyár végén.

Édesanyám fiatal asszonyként került a faluba és igyekezett a helyi ételeket megtanulni. Kérdezte Juli-nénit, hogy ezt vagy amazt hogy készítik. – Cincölöm, cincölöm, és amikor mög-cincölődött, akkor van kész! – jött a bölcs válasz. Jóval később értette meg: dinsztelem, dinsztelem, és amikor megdinsztelődött, akkor van kész.

Másik alkalommal kérte Juli-nénit, hogy kóstolja meg az ebédet. Ki akart tenni magáért, vendégeket vártak. Juli-néni elfogyasztotta a próba-adagot és kijelentette az ítéletet: „Ölég amillen!” (Elég amilyen). Anyám kétségbe esve tálalt. Senki nem panaszkodott, de ő a kínok kínját állta ki. Azt is csak jóval később tudta meg, hogy a faluban a legnagyobb dicséret az: „ölég amillen”.

Nehéz idők jártak az ötvenes évek elején, a háború sebei után a Rákosi-terror elnyomása alatt szenvedett az ország. Az

emberek féltek, senki nem mert nyilatkozni a párt ellen. Csak a Juli-néni. Ő volt az igazi „munkás-paraszt proletár” megtestesítője, akit „ők” felszabadítottak és megvédték. A nehéz Rákosi-időkben talán ő egyedül merete megmondani, ami a szívét nyomta. Az esze a helyén volt. Nem volt mit veszítenie.

Jöttek a pártagitátorok a faluba szavazás előtt, toborozták az embereket a kommunista pártba. Arra szavazzon minden igaz magyar ember! – hirdették. Akkor még volt több párt, de erősödtek a kommunisták, a szovjet szuronyokra támaszkodva. Összehívták a falu népét, és ígérve-fenyegetve érveltek. Mindenki fejet lehajtva, szótlanul állt. Sokan a Tanácsköztársaság vérengzésére gondoltak a faluban. Ekkor Juli-néni eléjük állt: – Mit akartok? Azt, hogy én rátok szavazzak?! Hogy csak egy párt van? A tietek? Engem a mester egynél tovább tanított számóni, de tik csak egyig tudtok számóni!

Máskor a járási pártbizottságból jelent meg egy csoport. Autóval érkeztek. A falu jegyzőjét akarták lecserélni. Juli-néni az utcán, a jegyzőségnél eléjük állt és közölte velük, hogy azt ő nem engedi meg, mert csak a jegyző úr tud mindent a faluban! A bizottsággal nők is jöttek. Feléjük fordulva kiabált nekik: – Mit akartok? Tik az utcán cigarettaztok! A lámpásházba valók vagytok! – és szidta őket. A falusiak próbálták csitítani, de ő nem hagyta magát: – Mit vehetnek el tőlem, nem félek tőlük, én vagyok a „poretár”! Az egyik gazda menteni akarta a helyzetet és Juli-néni háta mögött mutatta a bizottságnak, hogy nem normális, dilis. Juli-néni észrevette és kifakadt: – Mi az hogy én nem vagyok „dormális”? Tik nem vagytok dormálisak!

A téesz-agitátorok elleni fellépése miatt kétszer is a járási székhelyre idézték, ahol megvádolták trágár kifejezései miatt. – Micsoda? Én nem mondtam semmit! Én csak mutasztottam! Hát az is valami? – védekezett.

A háború után, a jegyrendszer idején a „Hangya” nevű népboltban is csak jegyre lehetett ruhaanyagot vásárolni, de egyszerre csak egy jegyet kapott mindenki. Várni kellett a következő jegyekre. Juli-néninek a dunyhahuzathoz három jegyre lett volna szüksége. Amikor ezt a boltban megtudta, kifakadt: – Mit gondónak ezek!? Hogy én majd nemzetiszínű dunyhával takaródzok?

Már a kommunista hatalomátvétel után jöttek az elvtársak a faluba és a jegyzőséget vették tulajdonukba. Juli-néni a jegyzőség szomszédja lévén, az elvtársak szóba elegyedtek vele a kerítésen keresztül. – Hát tik mit csinyátok itt? – érdeklődött. – Jöttünk átvenni a jegyzőséget, a régi rendszert fel kell számolni, mert sok köztük a gazember!” – mondták. – Hát tik se panaszkodhattok! – jött a frappáns válasz.

Sokszor elmondta, még a szomszéd falukban is tudták, hogy Juli-néni egy napon született Sztálinnal: 1878. december 18-án. – És egy napon is fogunk meghalni! – jelentette ki magabiztosan. És amikor majd szállunk felfelé a mennyország felé, a Szent Péter elé (mármint ő és a „Sztalin”, ahogy ő mondta), útközben jól megcibálom azt a gazember rablógyilkost! Azt a hóhért! Majd én ellátom a bajját!

A falusiak csendben kérdezték tőle, hogy mit csinál majd a Sztálinnal? Ő pedig részletesen ismertette velük, hogyan fogja azt a gazembert elintézni (de ezt a részletezést a nyomdafesték már nem bírta el).

Valóban így is történt. Ha igaz, hogy Sztálin 1953. március 5-én halt meg, akkor Juli-néni és Sztálin nem csak egy napon születtek, de egy napon hagyták is maguk mögött az életüket.

Juli-nénit a házuk melletti templomban ravatalozták fel, onnan indult el a hosszú gyászmenet a temetőbe. A saját háza előtt is elhaladtak vele. Sokan szerették életében, sokan kísérték utolsó útjára. Még a szomszéd falukból is jöttek.

Szokás szerint elől ment a pap a kántorral, utánuk következett a koporsó a hozzátartozókkal. Juli-néninek nem volt senkije. A koporsót a siratóasszonyok követték, és a gyásznép, fekete ruhában, nők, férfiak egyaránt. (Van a világnak olyan csücske, ahol fehérben és nagy vidámsággal búcsúznak a halottól. De nem nálunk. Van viszont Somogyban is egy falu, Csököly, és ott is fehér a gyász színe.)

Temetéskor a mi falunkban szomorúan, feketébe öltözve kísérik a halottat, szomorú temetési énekeket énekelve. Így volt ez Juli-néni temetésén is. Szomorúan haladt a temetési menet. Szomorúan, mindaddig, amíg az egyik gyászoló asszony félhangosan meg nem jegyezte: „Most cibálja Juli-néni a Sztalint!

Erre a hosszú temetési menetben kissé feszélyezett nevetés hallatszott. A pap és a kántor először próbálta visszafojtani a nevetést, de nem tudták, és elkezdte rázni őket a nevetés, bárhogyan küzdöttek is ellene. Mint a futótűz ment végig a nevetési hullám a gyászoló seregen: „– Most cibálja a Juli-néni a Sztalint! Most látja el a bajját a gazembernek! Most heréli... !

Míg el nem érték a temetőt, nevetgélve-beszélgetve meséltek el Juli-néni életét, idézték fel mondásait, tetteit. S ha már az élete nem lehetett vidám, legalább a temetése volt az.

(Fónyad Péter stockholmi presbiterünk írását a valóság ihlette. A temetési szertartást végző pap az ő édesapja volt, s amit elmondott, így volt. Története hiteles.)

Egy a sok ezer „Juli-néniből”
(A kép csak illusztráció, az Internetről kölcsönözve)

ISTENTISZTELETI NAPTÁR 2018. MÁSODIK FÉLÉVÉRE

TEPLOMOK / HELYEK ahol istentiszteleteinket tartjuk

BORÅS	Hässelholmskyrkan	Vågländsgatan 3
ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
HALMSTAD	Andersbergskyrkan	Grönevångstorg
HELSINGBORG	RÅÅ EFS-kyrkan	Missionsgatan 8
HELSINKI	Alppila-kirik	Kotkankatu 2
JÖNKÖPING	S:t Franciscus katolska kyrkan	Toraplan
LJUNGBY	S:t Stephans katolska kyrkan	Bolmstadsvägen 21
MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
STOCKHOLM	Franska Reformerta kyrkan	Humlegårdsgatan 13
STOCKHOLM	BROMMA Ungerska Huset	Lövåsvägen 12
TALLINN	Toomkirik	Kiriku plats 1
TAMPERE	Kaleva-kirik	Liisanpuisto 1
TÄNGGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	40-es útról Äspered felé
UPPSALA	Eriksbergskyrkan	Eriksbergsgatan 3
VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Pettersbergsgatan 32
VÄSTERÅS	BARKARÖ Betelkapellet	Gotövägen 11
VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4
VÄXJÖ	Mariakyrkan	Kungsvägen 117

Figyelem! Az itt közölt időpontok / helyszínek rajtunk kívülálló okok miatt változhatnak, ezért kérjük, az esedékes istentisztelet előtt szíveskedjenek a gyülekezeti felügyelőknél, vagy internetes honlapunkon (www.keve.se) tájékozódni.

A nyári szünidőben csak kivételes esetben tartunk istentiszteletet. A rendszeres szolgálatok sora júliusban és augusztusban szünetel.

SZEPTEMBER

Aug 30-szept 2	TALLINN	Protestáns Szövetség konferenciája
01 15:00	TALLINN	Toomkirik Kiriku plats 1 Záróistentisztelet
15 11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan Paradvägen 4
17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan Köpmansgatan 1
16 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka Bolmstadsvägen 21
17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka Toraplan
21 18:00	BORÅS	Hässelholmskka Vågländsgatan 3
22 12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan Missionsgatan 8
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan Stensjögatan 1
23 11:00	HALMSTAD	Andersbergskka Grönevångstorg
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan Parkvägen 4
29 12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan Pettersbergsgatan 32
17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan Stenbygatan 4
30 11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset Lövåsvägen 12
17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan Eriksbergsvägen 2

OKTÓBER

13 11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan Paradv. 4	úrvacsora
17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan Köpmansg. 1	úrvacsora
14 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka Bolmstads 21	úrvacsora
17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka Toraplan	úrvacsora
19 18:00	BORÅS	Hässelholmskka Vågländsg. 3	úrvacsora
20 12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan Missionsg. 8	úrvacsora
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan Stensjög. 1	úrvacsora
21 11:00	HALMSTAD	Andersbergs kkan Grönevångstg	úrvacsora
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan Parkvägen 4	úrvacsora
27 12:30	VÄSTERÅS	BARKARÖ Betel Gotöväg 11	úrvacsora
17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan Stenbyg. 4	úrvacsora
28 11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset Lövåsv. 12	úrvacsora
17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan Eriksbergsv. 2	úrvacsora

NOVEMBER

10 11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan Paradvägen 4	
17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan Köpmansgatan 1	
11 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka Bolmstadsvägen 21	
17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka Toraplan	
16 18:00	BORÅS	Hässelholmskka Vågländsgatan 3	
17 12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan Missionsgatan 8	
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan Stensjögatan 1	
18 11:00	HALMSTAD	Andersbergskka Grönevångstorg	
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan Parkvägen 4	
24 12:30	VÄSTERÅS	BARKARÖ Betel Gotövägen 11	
17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan Stenbygatan 4	
25 11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset Lövåsvägen 12	
17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan Eriksbergsv. 2	

DECEMBER

01 13:00	STRÄNGNÄS	Domkyrkan Magyar mártírok emlékest.	
08 11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan Paradv. 4	úrvacsora
17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan Köpmansg. 1	úrvacsora
09 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka Bolmstads 21	úrvacsora
17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka Toraplan	úrvacsora
14 18:00	BORÅS	Hässelholmskka Vågländsg. 3	úrvacsora
15 12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan Missionsg. 8	úrvacsora
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan Stensjög. 1	úrvacsora
16 11:00	HALMSTAD	Andersbergskka Grönevångtg	úrvacsora
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan Parkvägen 4	úrvacsora
22 12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan Pettersbg. 32	úrvacsora
17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan Stenbyg. 4	úrvacsora
23 11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset Lövåsv. 12	úrvacsora
17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan Eriksbergsv. 2	úrvacsora

Kányádi Sándor
1929–2018

Lapzártakor kaptuk a hírt: 2018. június 20-án, életének 90. évében meghalt Kányádi Sándor Kossuth-díjas költő, a nemzet művésze. Várhatóan szülőfalujában, Nagygálfalván helyezik örök nyugalomra, ahol 1929. május 10-én született. A Székelyudvarhelyi Református Kollégiumba és a Római Katolikus Főgimnáziumba járt, majd a kolozsvári Bolyai Tudományegyetemen magyar-irodalom szakos tanári diplomát szerzett 1954-ben. Első versét Páskándi Géza közölte 1950-ben. 1951–52-ben az Irodalmi Almanach és az Utunk szerkesztője, 1955–1960-ban a Dolgozó Nő munkatársa, 1960-tól 1990-ig pedig a Napsugár című gyermeklap szerkesztője volt. Iskolák, könyvtárak, művelődési házak állandó vendége volt szerte a Kárpát-medence magyarok településeiben. 1967-ben kapott először útlevelet Nyugatra. Ekkor járt Bécsben, 1969-ben Bolzanóban, 1971-ben a Pen Klub meghívására Sütő Andrással Norvégiában és Svédországban, 1973-ban Sütő Andrással, Farkas Árpáddal és Domokos Gézával az USA-ban és Kanadában. 1984-ben észak- és dél-amerikai előadó körúton vett részt (Kanada, USA, Argentína, Brazília). 1992-ben Izraelben mutatta be erdélyi jiddis népköltészet-fordítását. 1995-ben a stockholmi Ökumenikus Önképzőkör nyári táborának meghívottjaként Tángagärdei Gyülekezeti Otthonunk vendége is volt. A Kossuth-díjat 1993-ban, a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét a csillaggal 2004-ben, nagykeresztjét 2009-ben kapta meg. 2014-ben a nemzet művésze, 2017-ben Prima Primissima díjas lett.

Hadd álljon itt az a verse, melyet 1988 februárjában, első svédországi istentiszteletemen a prédikációba foglaltam, mint vallott elveim summáját:

Harangföliat

(ars poetica)
azért harang a harang
hogy hívja az élőket
temesse a holtakat
s hogy árvíz jégverés
tűzveszély idején
s hódító horda láttán
félreverjék

mvp

új
kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja
Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning
Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik évente 4 szám
(Utkommer 4 nummer per år)

Nr. 1-2 árgång XXVI. évfolyam 1-2. szám

Juni 2018 június

Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
a Protestáns Egyháztanács (Kyrkorådet)

Szerkesztő (Redaktör)

Molnár-Veress Pál

S-523 98 HÖKERUM Tángagärde 136
Mobil: +46-70-602 29 68

E-mail: tggparokia@gmail.com

Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda: Graphic City Trading AB
Borås, N. Långgata 47 Tel: +46-33-123 087
Példányszám (Upplaga)
900

Egyházfenntartási járulékot fizető tagjainknak
a lapot ingyen küldjük.
Az Új Kéve iránt érdeklődő más olvasóinkat kérjük,
tájékoztatásért forduljanak a Lelkeszi Hivatalhoz:
523 98 HÖKERUM, Tángagärde 136
Mobil: +46-70-602 29 68

Egyházi Közösségünk Plusgiro számlaszáma:
Ungerska Protestantiska Samfundet

Plusgiro 602047-3

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség
Gyülekezeti Otthona
TÁNGAGÄRDE

az Egyházi Közösség által létrehozott
TÁNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY
(Stiftelsen Tångagärde Församlingsgård) kezelésében áll.

A Gyülekezeti Otthon címe:
523 98 HÖKERUM Tángagärde 136
Mobil: +46-70-602 29 68

A TÁNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNYT
az Egyháztanács által kinevezett
INTEZŐBIZOTTSÁG vezeti.

A TÁNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY
INTEZŐBIZOTTSÁGÁNAK
megbízott gondnoka
BÁN FERENC

416 56 GÖTEBORG Kärallundsgatan 54 A
Mobil: +46-73-248 00 11
E-mail: ferenc@earthling.net

A TÁNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY

pénztárosa

KOVÁCS ANDREA

260 50 BILLESÖLHOLM Ivarsgatan 6
Tel: 042-284 584 Mobil: +46-70-644 02 49
E-mail: ak@andreakredovising.se

A Tångagärde Alapítvány Plusgiro számlaszáma:
Stiftelsen Tångagärde Församlingsgård

Plusgiro 25534-9

**MÁS ÉSZAKI / BALTI ORSZÁGOKBAN
ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK
MEGBÍZOTT VEZETŐI**
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn
BÁN ISTVÁN
EE-75326 KARLA Ra vald, Harjumaa
Lodjapuu tee 10-1 Mobil: +372-50-696 42

FINNORSZÁG – Helsinki – Tampere
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiaankatu 32
Tel: +358-19231242 Mobil: +358-40-960 75 59

Tångagärde - a felújított hátsó terasz (Molnár-V. Pál felvétele)